

**YK:N IHMISOIKEUKSIEN YLEISMAAILMALLISEN
JULISTUKSEN KÄSITTELY VAPAA SANA -LEHDESSÄ
1948-1949 JA VERTAILU MUIHIN SUOMALAIISIIN
SANOMALEHTIIN**

Janne Niemelä
Kandidaatintutkielma
Historia
Historian ja etnologian laitos
Jyväskylän yliopisto
Kevät 2023

JYVÄSKYLÄN YLIOPISTO

Sisällys

1 JOHDANTO.....	1
1.1 Tutkimuskysymys ja rajaus.....	2
1.2 Tutkimuskirjallisuus.....	2
1.3 Metodit, käsitteet ja etiikka.....	4
2 AIKALAISKONTEKSTI.....	6
2.1 YK:n ihmisoikeuspolitiikka 1942-1948 ja julistuksen laatiminen.....	6
2.2 Neuvostoliiton ja sosialistisen ideologian rooli ihmisoikeusjulistuksen kehittämisessä.....	8
2.3 SKDL ja Vapaa Sana vuosina 1945-1949.....	10
3 ALKUPERÄISAINOSTON KÄSITTELY.....	12
3.1 Ihmisoikeuksien julistuksen uutisointi 1948.....	12
3.2 Vapaan sanan ja muiden kansandemokraattisten lehtien uutiset.....	13
3.3 Vapaan sanan uutisoinnin vertailua muiden lehtien uutisointiin.....	20
4 YHTEENVETO.....	28

1 JOHDANTO

Tutkielman aiheena on vuoden 1948 YK:n yleismaailmalliseen ihmisoikeuksien julistukseen liittynyt uutisointi puoluelehti *Vapaassa Sanassa*, joka oli vasemmistolaisen yhteistyöpuolueen Suomen Kansan Demokraattisen Liiton (SDKL) pää-äänenkannattaja. Tutkimukseni päätavoitteena on selvittää, millä tavalla uutisointi erosi muista suomalaisista lehdistä ja mistä erot voivat johtua. Syitä eroavaisuuksille pyrin etsimään aiheeseen liittyvän tutkimuskirjallisuuden pohjalta. Perehdyn myös muiden sanomalehtien uutisointiin tarkasti, jotta voin verrata niitä *Vapaan Sanan* uutisointiin. Käytössäni ei ole sanomalehtiaineiston lisäksi muuta suomalaista alkuperäisaineistoa, joten uutisoinnin eroavaisuuksien syihin voidaan vastata ainoastaan rajatusti.

YK:n yleismaailmallinen ihmisoikeuksien julistus on maailman käännettyin dokumentti.¹ Sen status yhtenä viime vuosisatojen merkittävimmistä ihmisoikeusasiakirjoista on jättänyt huomattavan vaikutuksen lain, aatteiden ja politiikan historiaan, ja se on esimerkiksi omaksuttu sellaisenaan osaksi monien valtioiden perustuslakeja.² Historiantutkimuksen kentällä oma tutkimukseni asettuu myös siis aatehistorian ja poliittisen historian piiriin. Ihmisoikeuksien historia on kehittynyt myös omaksi alakseen. Se on suhteellisen uusi ala, jota on tutkittu erityisesti 1990-luvun jälkeen.³ Tutkimissani sanomalehtiartikkeleissa YK:n toiminta kansainvälisellä kentällä on kuitenkin suuremmassa fokuksessa kuin ihmisoikeuksien puntarointi, mikä asettaa tutkimusta myös lähemmäs perinteistä poliittista historiaa.

---

1 Yhdistyneiden Kansakuntien ihmisoikeuksien yleismaailmallinen julistus, Ban Ki-Moonin esipuhe, 2015, www.un.org/en/udhrbook/pdf/udhr_booklet_en_web.pdf

2 Helminen, Lång et al 1982 s.22-23

3 Yksittäisiä artikkeleita on julkaistu pitkin 1900-lukua, mutta suurimmat historialliset teokset, esim. Samuel Moynin *The Last Utopia: Human Rights in History*, Paul Gordon Laurenin *The Evolution of International Human Rights: Visions Seen*, tai Lynn Huntin *Inventing Human Rights: a History* ovat kaikki ilmestyneet viimeisen kolmenkymmenen vuoden aikana

1.1 Tutkimuskysymys ja raja

Jo nopea vertailu eri sanomalehtien välillä YK:n ihmisoikeusjulistuksen uutisoinnista kertoo, että *Vapaan Sanan* uutisointi poikkesi muista lehdistä merkittävästi. Tästä syystä tutkimukseni tarkoitus on selvittää yksinkertaisuudessaan:

Miten Vapaan Sanan uutisointi Yhdistyneiden Kansakuntien ihmisoikeuksien yleismaailmallisesta julistuksesta erosi muista suomalaisista sanomalehdistä ja miksi?

Uutisia julkaistiin aiheesta monessa lehdessä julistuksen hyväksymistä seuraavina kahtena päivänä (11.-12.12.1948). Näiden uutisten lisäksi suomalaiset lehdet olivat seuranneet YK:n ihmisoikeuskomissioiden kokouksia jo alkuvuodesta 1947. Syvempää pohdiskelua julistuksen merkityksestä julkaistiin joissain lehdissä vasta vuoden 1949 puolella. Hyödyntämäni sanomalehtiaineistot ovat siis vuosilta 1947-1949. *Vapaan Sanan* aineistoista tutkin kaikkia artikkeleita joissa YK:n ihmisoikeusjulistus mainitaan luodakseni laajempaa kuvaa lehden tulkinnasta julistuksen merkityksestä. Muista lehdistä olen valinnut kaikki artikkelit, joissa ihmisoikeuksien julistuksen kehittymistä seurattiin 1947-1948, ja syvemmin analysoin taas niitä artikkeleita, joissa ihmisoikeusjulistusta käsitellään pääaiheena, jotta voin vertailla niiden sisältöä *Vapaan Sanan* uutisointiin.

1.2 Tutkimuskirjallisuus

YK:n ihmisoikeusjulistuksen kehittymistä, julkaisua ja vaikutusta on tutkittu paljon, mutta suomalaisen lehdistön reaktiota sen laatimiseen tai YK:n toimintaan yleisesti toisen maailmansodan jälkeisenä aikana on tutkittu suhteellisen vähän. Antero Holmilan teos *Reporting the Holocaust in the British, Swedish and Finnish Press, 1945-1950* käsittelee YK:n kansanmurhan vastaisen julistuksen (1948) vastaanottoa lehdistössä.⁴ Koska tämä julistus oli ihmisoikeuksien julistuksen kanssa YK:n kolmannen yleiskokouksen keskeisimpiä seikkoja, on teos tutkimukselleni hyödyllinen. Ihmisoikeuksien julistuksen vastaanottoa käsitellään sivuilla 183-184. Holmilan tutkimuksessa keskitytään julistuksen vastaanottoon

---

⁴ Holmila 2011.

liittyvään pessimistisyyteen ja kyteviin idän ja lännen vastakkainasetteluihin. Oma tutkimukseni myös osaltaan valoittaa idän ja lännen suhteita ihmisoikeusjulistuksen laatimisen ympärillä. Holmilan teoksessa käsitellään myös kylmän sodan alkamisen piirteitä ja Israelin tilanteen uutisointia suomalaisessa lehdistössä, mikä on hyödyllistä omallekin tutkimukselleni. Ajanjaksoon liittyvää taustoittavaa kirjallisuutta on myös esimerkiksi Antero Holmilan ja Simo Mikkosen *Suomi sodan jälkeen - pelon, katkeruuden ja toivottomuuden vuodet 1944-1949*⁵. Yleistä SDP:n historiaa, joka sivuaa myös SDKL:n historiaa, löytyy Hannu Soikkasen kirjasta *Kohti kansanvaltaa 3: Suomen sosialidemokraattinen puolue 75 vuotta, osa 3. 1944-1952*.⁶ Sanomalehtiaineiston kannalta tärkeitä teoksia on myös *Vapaan Sanan* päätoimittajaa Raoul Palmgrenia käsittelevät teokset, eli Kalevi Kalemaan *Raoul Palmgren: Suomalainen toisinajattelija*⁷ sekä Ilkka Liikkasen ja Kari Sallamaan toimittama *Palmgrenin työ*.⁸ Lehdistön historiaa yleisemmin avataan Päiviö Tommilan toimittamassa teoksessa *Suomen lehdistön historia 3: Sanomalehdistö sodan murroksesta 1980-luvulle*.⁹

YK:n toiminnan historiaan liittyen tärkeää kirjallisuutta on Roger Normandin ja Sarah Zaidin *Human Rights at the UN: The Political History of Universal Justice*,¹⁰ joka kokoaa yksiin kansiin YK:n poliittisen toiminnan toisen maailmansodan aikana ja vuosina sen jälkeen. Kirja esittää argumentin, että ihmisoikeuksien julistus ja koko YK:n rakenne laajemmin muotoutui pääasiassa Yhdysvaltain tahdon mukaan.¹¹ Käytän myös A. W. B. Simpsonin teosta *Human Rights and the End of Empire: Britain and the Genesis of the European Convention*,¹² koska se valottaa suurvaltojen ulkopolitiikan ristiriitoja imperialismin yhä vallitessa YK:n ihmisoikeuspolitiikkaa laadittaessa, vaikka kirja keskittyykin enimmäkseen ihmisoikeuspolitiikan juridiseen puoleen. Paul Gordon Laurenin *The Evolution of International Human Rights: Visions Seen*¹³ tarjoaa kansainvälisen politiikan näkökulmia ihmisoikeusjulistuksen kehittymiseen ja keskittyy erilaisten näkemysten kohtaamiseen ihmisoikeuskomissiossa. Laurenin teos argumentoi, ettei YK ollut niin selkeästi Yhdysvaltain johtama, vaan kansalaisjärjestöt ja pienet valtiot vaikuttivat myös suuresti ihmisoikeuksien

5 Holmila & Mikkonen 2015.

6 Soikkanen 1991.

7 Kalemaa 1984.

8 Liikkanen, Sallamaa et al 1982.

9 Tommila et al 1988.

10 Normand & Zaidi 2008.

11 Normand & Zaidi 2008 esim s.111-112, 122-126 ja 148.

12 Simpson 2001.

13 Lauren 2003.

suojelun korostamisessa YK:n toiminnassa.¹⁴ Lauren ottaa melko optimistisen kannan ihmisoikeuksien julistuksen syntymisessä, pitäen sitä enimmäkseen maailmanlaajuisen yhteisen hyvän tahdon ilmentymänä,¹⁵ kun taas aikaisemmin esittelemäni kirjat korostavat myös syynä Yhdysvaltain pyrkimystä pitää kansainvälistä imagoansa puhtaana ja käyttää ihmisoikeuksia poliittisena aseena Neuvostoliittoa vastaan.¹⁶ Nämä ovat tärkeimmät suuntaa antavat teokset, mutta näiden lisäksi hyödynnän myös lukuisia muita teoksia ja artikkeleita.

1.3 Metodit, käsitteet ja etiikka

Sovellan erilaisia metodeita vastatakseni tutkimuskysymykseen. Kappaleessa 3.1 tarkastelen Kansalliskirjastoon digitoituja suurimpia suomalaisia sanomalehtiä (lehden painomäärä yli 30 000) ja tutkin kvantitatiivisesti, paljonko ihmisoikeusjulistusta ja sen kehittymistä seurattiin suomalaisessa sanomaledistössä. Keskityn tässä vaiheessa siis uutisten määrään enkä perehdy niiden sisältöön, ja yritän tämän kautta selvittää, kuinka paljon suomalaiset sanomalehdet olivat keskimäärin kiinnostuneita YK:n ihmisoikeuspolitiikasta uutisoinnista. Kappaleessa 3.2 tutkin *Vapaan Sanan* artikkeleita – kaikkia niitä, joissa ihmisoikeuksien julistus mainitaan edes nimeltä. Keskityn artikkeleita analysoidessani siihen, mikä on artikkelin pääasiallinen argumentti ja miten kirjoittaja suhtautui ihmisoikeuksien julistukseen tai YK:n toimintaan yleisesti. Suhteutan *Vapaan Sanan* uutisointia myös muiden kansandemokraattisten (SKDL:n alaisuudessa toimineiden) lehtien uutisointiin. Kappaleessa 3.3 suoritan vertailevaa tutkimusta eri sanomalehdistä valittujen artikkeleiden välillä. Vertaileva historiantutkimus pyrkii selvittämään sekä yhtäläisyyksiä että eroja eri aineistojen välillä. Tämän mikrotasolla tapahtuvan analyysin avulla voidaan löytää vertailtavista aineistoista viittauksia suurempiin rakenteisiin menneisyyden tapahtumien välillä.¹⁷ Pyrin vertailemaan tutkimistani artikkeleista, mitä piirteitä ihmisoikeuksien julistuksesta ja sen laatimisesta tahdottiin korostaa, millaista kuvaa YK:sta ja sen toiminnasta rakennettiin, miten ihmisoikeuden käsitteeseen suhtaudutaan ja mistä erot artikkeleiden välillä voivat johtua. Pyrin pitämään *Vapaan Sanan* uutisoinnin keskiössä ja suhteuttamaan muiden lehtien artikkelit siihen.

---

14 Lauren 2003 esim. s.192-192 ja 225-227.

15 Lauren 2003 esim. s.232-233.

16 Normand & Zaidi 2008 esim s.114 ja 116; Simpson 2001 esim. s.251-252.

17 Levine 2014 s.332

Artikkelit on haettu Kansalliskirjaston digipalvelusta. Käytetyt hakusanat ovat olleet “ihmisoikeus”, “inhimillinen oikeus”, “yk”, “yhdistyneet kansakunnat” ja “julistus”. Ruotsinkieliset hakusanat ovat olleet “mänskliga rättigheter”, “fn”, “förenta nationer”, “deklaration” ja “fördrag.” On huomattava, että näiden hakusanojen ulkopuolelle on saattanut jäädä artikkeleita, joissa julistusta on käsitelty eri sanavalinnoilla.

Koska ihmisoikeudet ovat osaltaan työn keskiössä, pitää käsitettä pystyä määrittelemään. Marie-Bénédicté Dembourin mukaan käsitteen ymmärtämisessä on neljä eri koulukuntaa.¹⁸ Luonnollisen (natural) ajattelun mukaan ihmisoikeudet ovat fundamentaalisia yleismaailmallisia oikeuksia, joihin jokainen ihminen on jo syntymästään oikeutettu. Deliberatiivisen (deliberative) ajattelun mukaan ihmisoikeudet ovat poliittisia arvoja, jotka muotoutuvat yhteiskunnassa tarpeiden ja ihanteiden mukaan. Kolmas koulukunta, protesti (protest), ymmärtää ihmisoikeudet niinä pyrkimyksinä, joita sorretut yhteiskuntaluokat tavoittelevat omien olojensa parantamiseksi. Diskursiivinen (discourse) ajattelu ei juurikaan määrittele ihmisoikeuksia itse eikä pidä niitä muuna kuin kielellisenä keinona omien etujen tavoittelussa.¹⁹ Lähestyn itse tutkimuksessani käsitettä deliberatiivisesta näkökulmasta, koska olen kiinnostunut tutkimaan, mitä eri arvoja alkuperäisaineistot liittivät ihmisoikeuden käsitteeseen ja miten se näkyi aineistojen kielenkäytyössä.

Tutkimuksen etiikassa tulee ottaa huomioon alkuperäisaineistossa esiintyvä vanhanaikainen sanasto, joka koetaan loukkaavaksi. Tutkimukselleni näiden sanojen analysointi ei ole olennaista, joten en käsittele niitä. Tiedostan kuitenkin tutkimusvaiheessa, että näitä sanoja on käytetty 1940-luvun Suomessa osin eri merkityksessä kuin nykyään.

---

¹⁸ Dembour 2010.

¹⁹ Dembour 2010 s.2-4.

2 AIKALAISKONTEKSTI

2.1 YK:n ihmisoikeuspolitiikka 1942-1948 ja julistuksen laatiminen

YK:n yleismaailmallinen ihmisoikeuksien julistus laadittiin vuosien 1947-1948 aikana. Ihmisoikeuksien puolustaminen oli alusta asti merkittävä osa YK:n toimintaa. Jo toisen maailmansodan aikana liittoutuneet olivat julistaneet yksilön vapauksien suojelemisen tärkeyttä esimerkiksi Ison-Britannian ja Yhdysvaltain välisessä Atlantin julistuksessa 1941²⁰ ja Saksaa vastaan taistelevien maiden yhdessä allekirjoittamassa Yhdistyneiden Kansakuntien julistuksessa 1942.²¹ Ihmisoikeudet samaistettiin vielä tuolloin usein länsimaalaisiin käsityksiin vapauden puolustamisesta.²² Saksan vastaisessa sotapropagandassa ihmisoikeuksien puolustamisen korostaminen oli tehokas keino kerätä kannatusta liittoutuneiden puolelle.²³ Retoriikastaan huolimatta suurvallat kokivat kuitenkin ihmisoikeuksien kansainvälisen suojelun käytännössä omien intressiensä vastaisiksi; Iso-Britannia ei tahtonut menettää legitimitettiään siirtomaaisäntänä ja Neuvostoliitto ei tahtonut oman valtionsa sisällä tapahtuvien ihmisoikeusrikkeiden näkevän liikaa päivänvaloa.²⁴

Tästä huolimatta ihmisoikeuksien suojeleminen oli esillä – ja on edelleen – YK:n peruskirjassa, joka laadittiin San Fransiscon konferenssissa 1945. On esitetty, että koska pienemmät valtiot,

20 Atlantin julistuksessa korostui demokratian, kansojen itsemääräämisoikeuden ja vapaan kaupan puolustaminen. Ihmisoikeudet (human rights) eivät esiintyneet julistuksessa suoraan, mutta siinä määriteltiin tavoite, että kaikki ihmiset saisivat elää vapaana pelosta ja puutteesta (in freedom from fear and want).

21 Yhdistyneiden Kansakuntien julistus 1942 keskittyi sotilaallisiin tavoitteisiin, mutta ihmisoikeuksien, kansojen itsenäisyyden ja esimerkiksi myös uskonnonvapauden puolustaminen esiintyivät yhteisinä arvoina. Nimi ei vielä tuolloin kuitenkaan viitannut sodanjälkeiseen kansainväliseen järjestykseen. Simpson 2001 s.183

22 Stearns 2012 s.121-122.

23 Normand & Zaidi 2008 s.82-83.

24 Lauren 2003 s.163.

aktiiviset kansalaisjärjestöt ja kansainvälinen media painostivat suurvaltoja toteuttamaan sodan aikana luodut ihmisoikeustavoitteet, niin Yhdysvaltain ulkoministeriö taipui omaa imagoaan suojellakseen korostamaan ihmisoikeuksien merkitystä YK:ssa.²⁵ Juuri Yhdysvallat vaikutti eniten YK:n rakenteen muodostumiseen.²⁶

Yleismaailmallinen ihmisoikeuksien julistus laadittiin, koska YK:n peruskirja ei määritellyt, mitä se tarkoitti ihmisoikeuksilla. Tehtävä siirtyi YK:n talous- ja sosiaalineuvostolle, jonka toiminnan alaisuuteen muodostettiin ihmisoikeuskomissio. Sitoutumattomien jäsenten sijaan komissio muodostettiin YK:n valtioiden edustajista suurvaltojen, erityisesti Ison-Britannian ja Neuvostoliiton, pyynnöstä.²⁷ Tämä lähtökohtaisesti toi komission toiminnan valtioiden hallitusten kontrolloitavaksi, marginalisoiden kansallisyjärjestöjen mielipiteitä.²⁸ Komission toiminta alkoi alkuvuodesta 1947, ja puheenjohtajaksi äänestettiin yhdysvaltalainen Eleanor Roosevelt. Yhdysvallat sai johtoaseman julistuksen suunnittelussa Rooseveltin diplomaattisten taitojen sekä perusteellisen etukäteen varustautumisen kautta.²⁹ Yhdysvallat ja Neuvostoliitto ajoivat komission kokouksissa tahtonsa läpi, ettei julistuksesta tule valtioita sitova laillinen asiakirja, vaan pelkkä moraalinen velvoite. Valtioita sitovat ihmisoikeuksia käsittelevät asiakirjat ja YK:n keinot valvoa niiden noudattamista siirrettiin toistaiseksi myöhempään käsittelyyn.³⁰ Ihmisoikeuskomissio kokoontui kolmesti vuosien 1947-1948 aikana laatimaan julistusta. Valmis julistus otettiin käsittelyyn YK:n kolmannessa yleiskokouksessa, jossa käsiteltiin myös kansanmurhan vastaista julistusta.³¹ Molemmat julistukset hyväksyttiin. Kymmenen maata, mukaan lukien Neuvostoliitto ja muut itäblokin maat, äänestivät tyhjää ihmisoikeuksien julistuksen kohdalla.

Lopputuloksena oli julistus, joka oli pitkälti Yhdysvaltain vision ohjaama.³² Julistuksen lopullisessa muodossa sillä ei ollut myöskään käytännössä mitään valtioita sitovaa juridista merkitystä vaan pelkästään moraalista arvovaltaa. Sisällöltään julistuksessa esiintyi selkeästi klassinen länsimainen käsitys yksilön ja valtion suhteesta, poliittisesta vapaudesta ja

---

25 Simpson 2001 s.261; Normand & Zaidi 2008 s.127-129.

26 Normand & Zaidi 2008 s.123-125, myös 84-88.

27 Lauren 2003 s.210.

28 Normand & Zaidi 2008 s.146-147.

29 Normand & Zaidi 2008 s.148-151.

30 Normand & Zaidi 2008 s.169-172.

31 Simpson 2001 s.449.

32 Normand & Zaidi 2008 s.178 ja 182.

demokratiasta.³³ Tässä mielessä se oli jatkumo Yhdysvaltain sota-aikaisesta retoriikasta. YK:n rakenne kuitenkin mahdollisti myös pienempien valtioiden osallistumisen ihmisoikeuskomission toimintaan, ja näiden valtioiden edustajien ansioista julistuksen sisällöstä tuli monipuolisempaa ja tarkemmin käsiteltyä.³⁴ Julistuksen julistamat ihmisoikeudet ovat muodoltaan Dembourin mallin mukaan luonnollisen koulukunnan fundamentalistisia oikeuksia.³⁵ Julistuksessa annetaan ymmärtää, että ihmisoikeudet ovat yleismaailmallisia ja synnynnäinen osa jokaisen ihmisen luontoa.³⁶

2.2 Neuvostoliiton ja sosialistisen ideologian rooli ihmisoikeusjulistuksen kehittämisessä

YK:n ihmisoikeuspolitiikkaa laadittaessa Neuvostoliitto oli käytännössä jatkuvasti ihmisoikeuksien kansainvälistä suojelua vastaan. Yleisesti ottaen Neuvostoliitto ei tahtonut liikaa korostaa ihmisoikeuksien suojelua, koska se herättäisi liikaa huomiota esimerkiksi Neuvostoliiton gulag-järjestelmän ihmisoikeusrikkeistä.³⁷ Neuvostoliitto jatkuvasti kritisoi valmistuvaa ihmisoikeusjulistusta sen “puutteista”, mutta pääasiassa vastusti sitä sen vuoksi, että se koettiin kommunististen valtioiden auktoriteettiä haastavaksi.³⁸ Neuvostoliitto pyrki korostamaan valtion roolia ihmisoikeuksien turvaamisessa kansainvälisten järjestöjen sijaan.³⁹ Tästä huolimatta Neuvostoliiton edustajat osallistuivat aktiivisesti keskusteluihin ihmisoikeuksien sisällöstä ja merkityksestä. Neuvostoliiton edustajat puhuivat aina tilaisuuden tullen rotujen välisen tasa-arvon puolesta,⁴⁰ sosiaalisten ja taloudellisten oikeuksien merkityksestä poliittisten oikeuksien sijaan,⁴¹ ja yksityisomistukseen liittyviä oikeuksia vastaan.⁴² Neuvostoliitto ilmeisesti myös ehdotti kansojen itsemäärämisoikeuden korostamista ihmisoikeusjulistuksessa.⁴³ Arvioin, että on todennäköisempää, että tämä liittyi

---

33 Helminen, Lång et al 1987 s.20.

34 Waltz 2001 s.55-56.

35 Luonnollisen koulukunnan ajattelun mukaan ihmisoikeudet ovat synnynnäisiä ja tinkimättömiä, eivätkä yhteisön moraalikäsitteet vaikuta niiden olemassaoloon. Dembour 2010 s.2.

36 Yleismaailmallinen ihmisoikeuksien julistus §1: *Kaikki ihmiset syntyvät vapaina ja tasavertaisina arvoltaan ja oikeuksiltaan.* [...] §2: *Jokainen on oikeutettu kaikkiin tässä julistuksessa esitettyihin oikeuksiin ja vapauksiin* [...]

37 Lauren 2003 s.163.

38 Lauren 2003 s.230.

39 Normand & Zaidi 2008 s.140.

40 Esim. Normand & Zaidi 2008 s.110-111.

41 Normand & Zaidi 2008 s.133; Lauren 2003 s.213.

42 Stearns 2012 s.127.

43 Helminen, Lång et al 1987 s.20.

enemmänkin eurooppalaisen siirtomaajärjestelmän purkamiseen Aasiassa ja Afrikassa kuin esimerkiksi Itä-Euroopan ja Baltian maiden tilanteeseen, jossa Neuvostoliitto tiukensi otettaan alueellisena suurvaltana. Julistusta laatineessa työryhmässä toimineet Neuvostoliiton edustajat vaikuttivat kuitenkin julistuksen lopulliseen muotoon melko vähän.⁴⁴ Yhtenä Neuvostoliiton ja muiden sosialististen maiden saavutuksena ihmisoikeusjulistuksen muodossa on pidetty sosiaalisten ja taloudellisten oikeuksien korostamista, vaikka ne lopuksi jäivätkin julistuksen sisällössä taka-alalle.⁴⁵ Toisaalta sitäkin on kyseenalaistettu, oliko Neuvostoliitto ainut tekijä näiden oikeuksien korostamisen takana.⁴⁶

Ihmisoikeuksista puhuessaan Neuvostoliiton edustajat noudattivat marxilaista ihmisoikeusteoriaa. Asbjørn Eiden mukaan *“marxilainen ajattelu lähtee materialistisesta oletuksesta, että vapaus voi toteutua edistyksellisenä ja täydessä laajuudessaan vasta joskus tulevaisuudessa, kun aineelliset ja yhteiskunnalliset olosuhteet ovat kyllin kehittyneet valtion häviämislle.”*⁴⁷ Valtion häviämällä viitataan tässä yhteydessä täydellisen kommunistisen yhteiskunnan muodostumiseen. Marx itse tulkitsi länsimaissa syntyneen ihmisoikeusteorian yhteensopimattomaksi oman yhteiskunnallisen ihanteensa kanssa. Hän tulkitsi länsimaisten ihmisoikeuksien olevan olemassa vain sen takia, että ihmiset elivät kilpailevassa tilassa toisiaan vastaan ja ihmisoikeuksien käsite syntyi suojana kapitalistista sortoa vastaan.⁴⁸ Koska ihanteellisessa kommunistisessa yhteiskunnassa ihmiset elivät yhteisöllisesti eivätkä kilpailleet toisiaan vastaan, ei ihmisoikeuksien käsitettä siis tarvittu turvaamaan yksilön etuuksia, koska kukaan ei ollut niitä myöskään riistämässä.⁴⁹ Länsimaisten ihmisoikeuksien myös ymmärrettiin egoistisuudellaan jopa mahdollistavan kapitalistista sortoa, kun taas Neuvostoliiton itse ajama oikeuskäsitys pyrki korostamaan yhteisöllisyyttä yksilöllisyyden sijaan,⁵⁰ ja valtion oikeudet nähtiin yksilön oikeuksia tärkeämpinä.⁵¹ Neuvostoliittolaiset

44 Simpson 2001 s.417-418.

45 Esim. Mahoney 2007 s.48-49; Helminen, Lång et al 1987 s.22.

46 Daniel J. Whelan ja Jack Donnelly julkaisivat vuoden 2007 neljännessä *Human Rights Quarterly* -julkaisussa artikkelin *The West, Economic and Social rights, and the Global Human Rights Regime; Setting the Record Straight*, jossa he argumentoivat, että myös lännellä oli suuri vaikutus taloudellisten ja sosiaalisten oikeuksien korostamisessa YK:n ihmisoikeuksien julistuksessa ja muussa toiminnassa. Artikkelin metodologiaa on kyseenalaistettu *Human Rights Quarterly*:ssä julkaistuissa sekä Alex Kirkupin ja Tony Evansin artikkelissa *The Myth of Western Opposition to Economic, Social and Cultural Rights? A Reply to Whelan and Donnelly* (2009 No.1), että Susan L. Kangin artikkelissa *The Unsettled Relationship of Economic and Social Rights and the West: A Response to Whelan and Donnelly*. (2009 No.4) Donnelly ja Whelan puolustivat kantaansa artikkelissa *The Reality of Western Support for Economic and Social Rights: A reply for Susan L. Kang*. (2009 No.4)

47 Helminen, Lång et al 1987 s.40.

48 Mahoney 2007 s.36-37.

49 Kolakowski 1983 s.85.

50 Normand & Zaidi 2008 s.181.

51 Lauren 2003 s.213.

ajatukset ihmisoikeudesta myös vastustivat ihmisoikeuksien fundamentaalista, yliluonnollista lähdettä, ja sen sijaan valtion katsottiin olevan kaiken oikeuden lähde.⁵² Tällaista käsitystä ihmisoikeuksista on vaikea asettaa Dembourin malliin, joka on ilmeisesti laadittu nykyaikaisen liberaalin ihmisoikeuskeskustelun pohjalta. Marxilaista ihmisoikeusteoriaa voisi kuitenkin luonnehtia diskursiiviseksi siinä mielessä, että se on taipuvainen hylkäämään ajatuksen yksilön oikeuksista niin kauan kuin sosialistinen ihannyhteiskunta ei ole vielä muodostunut. Diskursiivisessa ajattelussa ihmisillä ei ole synnynnäisiä eikä sovittuja oikeuksia, vaan ihmisoikeuden käsitettä saatetaan soveltaa ainoastaan omien poliittisten tavoitteiden saavuttamiseksi.⁵³

2.3 SKDL ja Vapaa Sana vuosina 1945-1949

Vapaa Sana oli SKDL:n (Suomen Kansan Demokraattisen Liiton) pää-äänenkannattaja. Lehteä julkaistiin ensimmäisen kerran välirauhan aikana 1940-1941 ns. "kuutosten" toimesta. Kuutoset, eli Mikko Ampuja, Johan Helo, Kaisu-Mirjami Rydberg, Yrjö Räisänen, Cay Sundström ja K.H. Wiik olivat SDP:stä elokuussa 1940 erotettuja jäseniä, jotka viettivät jatkosodan enimmäkseen vankilassa epäiltynä maanpetoksesta. Jatkosodan jälkeen kuutoset yhdistivät voimansa Suomen kommunististen voimien kanssa ja perustivat SKDL:n vasemmistolaiseksi yhteistyöpuolueeksi. Sodanjälkeinen kommunismin suosion kasvaminen Suomessa herätti niinkin paljon pelkoa kommunistien vallankaappauksesta, että historioitsija Lauri Hyvämäki nimitti vuosia 1944-1948 "vaaran vuosiksi."⁵⁴ Viime vuosien historiantutkimus on puhunut sen puolesta, ettei varsinaista vaaraa ollut, mutta Holmila ja Mikkonen kuitenkin korostavat, että aikalaisten pelot olivat aitoja.⁵⁵

Vapaa Sana alettiin painaa uudelleen marraskuussa 1944. Viikkolehti oli tammikuuhun 1946 mennessä kasvanut päivittäiseksi aamulehdeksi.⁵⁶ Vuodesta 1945 eteen Raoul Palmgren työskenteli *Vapaan Sanan* päätoimittajana. Hän oli suomalainen kirjailija ja kirjallisuudentutkija, joka oli ollut jo sotia edeltävänä aikana Suomen Kommunistisen Puolueen aktiivinen jäsen. Palmgren päätti yksin lehden linjauksesta, asetti korkeat

---

52 Boiter 1987 s.97-98.

53 Dembour 2010 s.4.

54 Hyvämäki 1954.

55 Holmila & Mikkonen 2015 s.14-19.

56 Tommila et al 1988 s.120.

vaatimukset artikkeleiden laadulle, tarkisti itse jokaisen kirjoituksen, eikä kuunnellut juuri vastaväitteitä lehden linjauksissa.⁵⁷ Toimittajat saivat tosin kirjoittaa vapaasti ja ilmaista itse kehrittelemiään mielipiteitä lehtijutuissaan, kunhan se sopi lehden linjauksiin. Palmgrenin johdolla lehden kulttuuripuoli myös korostui merkittävästi. Kirjallisuuden ja taiteen arvioinnille annettiin paljon tilaa.⁵⁸

Tutkimukselleni olennaista on huomioida *Vapaan Sanan* merkitys poliittisena lehtenä, jonka päätarkoituksena ei ollut niinkään objektiivinen tai puolueeton uutisointi, vaan toiminta SKDL:n sosialististen näkemysten levittäjänä. Palmgrenin määrittelemään marxistiseen linjaan kuului kapitalismin vastustamisen lisäksi erityisesti antifasismi⁵⁹ ja Neuvostoliittomyönteisyys.⁶⁰ Neuvostoliittoa ja Itä-Eurooppaan perustettuja kansandemokratioita ihailtiin avoimesti.⁶¹ Neuvostoliiton suurimman vastustajan, Yhdysvaltojen, maailmanvallan rajoittaminen oli Palmgrenin mukaan yksi tärkeä tavoite Neuvostoliiton ja Länsi-Eurooppalaisten maiden yhteistyössä.⁶²

Toisaalta *Vapaa Sana* ei ollut yhtä yksipuolinen kirjoituksissaan kuin esimerkiksi *Työväen Sanomat*, Suomen Kommunistisen Puolueen äänenkannattaja.⁶³ *Vapaa Sana* pyrki suurimpana sosialistilehtenä yhdistämään kaikki vasemmistolaiset ja edistykselliset ihmiset, ja pyrki irroittautumaan Palmgrenin sanoin “kaavamaisuudesta, dogmaattisuudesta ja pateettisesta puoluefraseologiasta.”⁶⁴ Ilkka Liikanen ja Pauli Manninen kertovat myös, että Palmgren vältteli puhtaan marxilaisuuden tyrkyttämistä ainoana oikeaoppisena lehdistömallina, ja oli avoin keskustelulle muiden näkökulmien kanssa:

*“Palmgrenin mielestä marxilaisuuden avoimen ja poleemisen luonteen tuli lehdistöpropagandassa näkyä kyyvyssä lähteä liikkeelle vallitsevista ajatusmuodoista, eri yhteiskuntaryhmien aatteellisista ja poliittisista perinteistä, kyyvyssä rakentaa rintamaa nostamalla esiin näiden perinteiden edistyksellinen aines.”*⁶⁵

---

57 Kalemaa 1984 s.159-160.

58 Kalemaa 1984 s.158.

59 Vapaa sana 7.11.1944 s.1 *Suomen kansan demokraattinen liitto*.

60 Tommila et al 1988 s.119.

61 Esim. Vapaa Sana 7.11.1944 s.1 *Neuvostoliitto juhlii 27-vuotispäiväänsä*

62 Liikanen, Sallamaa et al 1982 s.17.

63 Tommila et al 1988 s.120-122.

64 Kalemaa 1984 s.156.

65 Liikanen, Sallamaa et al 1982 s.18.

3 ALKUPERÄISAINIESTON KÄSITTELY

3.1 Ihmisoikeuksien julistuksen uutisointi 1948

10.12.1948 laadittu julistus sai jonkin verran lehdistöhuomiota suomalaisessa lehdistössä heti sen laatimisen jälkeen. *Ilta-Sanomat*, *Uusi Suomi* ja *Hufvudstadsbladet* uutisoivat ihmisoikeusjulistuksesta heti kun tieto oli saapunut Suomeen, kukin lehti antaen uutiselle etusivun paikan.⁶⁶ Uutinen oli sama Suomen Tietotoimiston (STT) lähettämä valmis uutinen, joka julkaistiin monessa eri lehdessä eri otsikoiden alla ja valikoiden leikattuna. Sekä *Ilta-Sanomat*⁶⁷ että *Uusi Suomi*⁶⁸ olivat myös seuranneet ihmisoikeusjulistuksen kehittymisen tapahtumakulkua jo jonkin aikaa. *Uusi Suomi* myös käsitteli julistusta ja samassa kokouksessa hyväksyttyä kansanmurhan vastaista sopimusta pääkirjoituksessaan pari päivää julistuksen hyväksymisen jälkeen.⁶⁹ Myös *Suomen Sosialidemokraatti* oli seurannut aihetta jo

---

66 *Ilta-Sanomat* 11.12.1948 s.1; *Hufvudstadsbladet* 12.12.1948 (2. painos) s.1; *Uusi Suomi* 12.12.1948 s.1.

67 *Ilta-Sanomat* 19.7.1947 s.4 *YK:n ei-poliittisia ohjelmakysymyksiä*; *Ilta-Sanomat* 18.12.1947 s.1 *YK:n inhimillisten oikeuksien julistus*; *Ilta-Sanomat* 23.12.1947 s.3 *Inhimilliset perusoikeudet - USA:n julistusluonnos*; *Ilta-Sanomat* 12.10.1948 s.2 *Venäjäällä ei pidetä ihmistä Jumalan kuvana*; *Ilta-Sanomat* 27.11.1948 s.2 *Inhimillisiä oikeuksia selvitelty YK:ssa*.

68 *Uusi Suomi* 3.11.1948 s.9 *Ihmisoikeudet ja perusvapaudet valtiosäännöissä ja kansainvälisessä toiminnassa*; *Uusi Suomi* 18.11.1949 s.6 *Lakko-oikeus YK:n käsiteltävänä*; *Uusi Suomi* 27.11.1948 s.6 *Inhimilliset oikeudet. Julistusluonnos valmis*.

69 *Uusi Suomi* 14.12.1948 s.4.

pitkään⁷⁰ ja uutisoitunut julistuksen luomisesta heti etusivullaan samalla STT:n uutisella.⁷¹ Aihetta käsiteltiin kyseisessä lehdessä tarkemmin kolme kuukautta myöhemmin julkaistussa artikkelissa “*Yleismaailmallinen ihmisoikeuksien julistus - YK:n viimeaikaisen toiminnan huomattavin saavutus.*”⁷² Toisaalta *Helsingin Sanomissa*, tuolloin Suomen suurimmassa sanomalehdessä,⁷³ seurattiin ihmisoikeusjulistuksen kehittymistä vain pienissä sivujutuissa,⁷⁴ eikä lopullista julistusta mainittu sanallakaan kuin vasta kuukausia sen valmistumisen jälkeen.⁷⁵ Julistuksen merkitystä avattiin suurelle yleisölle vasta vuotta myöhemmin ilmestyneen lehden pääkirjoituksessa.⁷⁶ *Maaseudun Tulevaisuudessa* ei mainittu julistusta lainkaan ennen kuin vasta vuonna 1953,⁷⁷ viisi vuotta tapahtumien jälkeen (joskaan ulkopoliittiset asiat eivät koskaan juuri kuuluneet lehden linjaan). Nämä ovat vain esimerkkejä suurimmista suomalaisista sanomalehdistä - esimerkiksi *Aamulehti*, *Turun Sanomat*, *Vaasa*, *Savon Sanomat* ja *Keskisuomalainen*, jotka olivat kaikki noihin aikoihin painomäärältään suurimpien lehtien joukoissa,⁷⁸ eivät ole kansalliskirjaston digitoituissa arkistoissa, enkä voi tarkastella niitä tutkimuksessani.

3.2 Vapaan sanan ja muiden kansandemokraattisten lehtien uutiset

Tutkimukseni pääkohde, *Vapaa Sana*, ei ollut suurten lehtien mukana uutisoimassa ihmisoikeuksien yleismaailmallisesta julistuksesta heti sen hyväksymisen jälkeen YK:n yleiskokouksessa. Myöskään *Työkansan Sanomat*, toiseksi suurin kansandemokraattinen lehti,⁷⁹ tai *Ny Tid*,⁸⁰ kansandemokraattisen liikkeen ruotsinkielisen kannattajakunnan suurin

---

70 Suomen Sosialidemokraatti 13.4.1947 s.6 *Ulkomaiden asioita*; Suomen Sosialidemokraatti 19.7.1947 s.2 *YK:n ei-poliittinen ohjelma*, Suomen Sosialidemokraatti 20.5.1948 s.2, jatkoa sivulta 1, *USA:n vastauskirjelmä Stalinille “Inhimillisiä oikeuksia käsittelevä YK:n komissio on parhaillaan laatimassa julistusta tästä asiasta”*; Suomen Sosialidemokraatti 23.11.1948 s.7 *Pilkkeitä ammattiyhdistysrintamalta*; Suomen Sosialidemokraatti 13.10.1948 s.2 *Kehittymätöntä pitää ihmistä Jumalan kuvana*.

71 Suomen Sosialidemokraatti 12.12.1948 s.1.

72 Suomen Sosialidemokraatti 31.3.1949 s.3.

73 Tommila et al 1988 s.151, tieto vuodelta 1950.

74 Helsingin sanomat 18.5.1946 s.4 *Uusien jäsenten ottaminen YK:iin*; Helsingin sanomat 11.12.1947 s.8 *Ihmisoikeuksien julistus esillä Genèveässä*.

75 Helsingin sanomat 7.4.1949 s.5 *Ensimmäinen päivä - ensimmäiset kiistat: “Yhdysvaltain valtuutettu Warren Austin vastusti puheenvuoron saadessaan Katz-Suchyn mielipidettä ehdottaen, että Unkarin ja Bulgarian kirkonjohtajiaan vastaan kohdistamia toimia käsiteltäisiin ihmisoikeuksia koskevan julistuksen pohjalta, koska näihin oikeuksiin kuuluu myös uskonnollinen kansalaisvapaus.”*

76 Helsingin sanomat 10.11.1949 s.4.

77 Maaseudun tulevaisuus 2.4.1953 s.5 *Korean pulma ratkaisuun?*

78 Tommila et al 1988 s.151-153, 171, 190 ja 207, tiedot ovat vuodelta 1950.

79 Tommila et al 1988 s.235, tieto vuodelta 1950.

80 Tommila et al 1988 s.235, tieto vuodelta 1950.

lehti, eivät kirjoittaneet aiheesta. *Vapaa Sana* mainitsi ihmisoikeusjulistuksen vasta 19.12., yli viikko tapahtuneen jälkeen.⁸¹ *Ny Tid* tai *Työkansan Sanomat* eivät kumpikaan omistaneet aiheelle missään vaiheessa omaa artikkelia, ja sanalla julistus mainittiin *Ny Tidissä* vasta ensi vuoden marraskuussa⁸² - *Työkansan Sanomissa* vielä sitäkin myöhemmin.⁸³ Kansandemokraattiset lehdet, kuten muutkin suomalaiset sanomalehdet, kylläkin seurasivat YK:n toimintaa tarkkaan aina sen perustamisvuodesta 1945 alkaen. Vuonna 1948 uutisointi YK:n toiminnasta oli edelleen vilkasta: *Vapaan Sanan* tuona vuonna julkaisemasta 353:sta painoksesta kahdeksassakymmenessä puhuttiin YK:n yleiskokouksista.⁸⁴ Lehdet myös olivat seuranneet julistuksen kehittymistä jo aikaisemmin: *Vapaa Sana* oli kiinnostunut ihmisoikeusjulistukseen liittyvistä lehdistönvapauksen kysymyksistä, jotka heräsivät YK:n talous- ja sosiaalineuvoston järjestämässä Geneven konferenssissa maaliskuussa 1948.⁸⁵ *Työkansan Sanomat* olivat taas raportoineet julistukseen liittyvän säädöskokoelman hyväksymisestä 5.12.1948, viisi päivää ennen lopullisen julistuksen hyväksymistä YK:n yleiskokouksessa.⁸⁶ *Vapaa Sana* julkaisi samoihin aikoihin pienen ilmoituksen samasta aiheesta takasivuillaan.⁸⁷ *Ny Tid* myös sivumennen mainitsi kehitteillä olevan ihmisoikeusjulistuksen monessa eri artikkelissa vuosien 1947 ja 1948 varrella, vaikkei omistanutkaan sille omaa kirjoitustaan missään vaiheessa.⁸⁸

Huolimatta kansandemokraattisen lehdistön osoittamasta huomiosta YK:n ihmisoikeustoimintaan, ei ihmisoikeuksien yleismaailmallinen julistus saanut *Vapaassa Sanassa* laatimisensa jälkeen joulukuussa 1948 heti huomiota. Sen sijaan joulukuun yhdenkymmenen ja kahdenkymmenen päivänä, jolloin lukuisat muut suomalaiset lehdet uutisoivat aiheesta vähintäänkin pienellä artikkelilla etusivullaan, keskittyivät *Vapaan Sanan* isot otsikot enimmäkseen Kiinan sisällissodan etenemiseen ja kommunistisen puolueen

---

81 *Vapaa Sana* 19.12.1948 s.6 *Ulkomaan katsaus*.

82 *Ny Tid* 24.11.1949 s.4 *Svensk talar fredsfraser först röstar på krigsplock sedan: "Vi har redan FN:s stadga och deklaration om de mänskliga rättigheterna."*

83 *Työkansan sanomat* 19.8.1950 s.3 *Parhaiten muistamme ja kunnioitamme kemissä kaatuneita tovereitamme toimimalla niin, että rauhan voimat maassamme voittavat: "Suomen perustuslaki samoin kuin ihmisoikeuksien julistus, jonka YK on hyväksynyt, pitää ihmisen perusoikeutena oikeutta vapaasti liikkua maassa samoinkuin oikeutta henkilökohtaiseen koskemattomuuteen, oikeutta lausua mielipiteensä ja kokoontumisoikeutta."*

84 Kansalliskirjaston digiarkistot. Kansalliskirjasto antaa listan kaikista lehden sivuista, joissa hakusana mainitaan - eli myös esimerkiksi saman lehden kaksi eri sivua. Tämän takia laskin listasta pois kaikki kerrat, kun hakemani hakusana esiintyi samassa lehdessä kahdella eri sivulla.

85 *Vapaa Sana* 10.5.1948 s.3 *Tiedoitusvapauden ongelma Genevessä*.

86 *Työkansan sanomat* 5.12.1948 s.5 *Inhimillisistä oikeuksista hyväyty säädöskokoelma YK:ssa*.

87 *Vapaa Sana* 3.12.1948 s.5 *YK:n säädökset ihmisoikeuksista hyväksyty*.

88 *Ny Tid* 19.7.1947 s.2 *Trettiosex opolitiska punkter före vid möte FN-möte*, *Ny Tid* 3.1.1948 s.4 *Ms Roosevelt är hänsynsfull*, *Ny Tid* 22.9.1948 s.2 *FN har samlats*, *Ny Tid* 13.10.1948 s.1 *Sovietprotest i all vänlighet*.

joukkojen saavuttamiin voittoihin.⁸⁹ Ihmisoikeusjulistuksen uutisoinnin puutetta ei kuitenkaan voi selittää sillä, että Kiinan tapahtumat olisivat kiinnostaneet lehden toimitusta enemmän kuin YK:n toiminta, sillä YK:n pitämiä kokouksia seurattiin tarkkaan noinakin päivinä. Esimerkiksi 11.12. (samana päivänä, kun monet muut suomalaiset lehdet julkaisivat uutisia ihmisoikeusjulistuksesta) lehden etusivulle kirjoitettiin pieni humoristissävyytteinen juttu YK:n kohtaamista vaikeuksista, jotka johtuivat hotellin hissinkuljettajien ja tarjoilijoiden lakkoilusta.⁹⁰ Vakavampi juttu YK:n toiminnasta julkaistiin 12.12. lehden viikoittaisella sunnuntaipainoksen *Ulkomaan katsaus* -palstalla,⁹¹ mutta nämäkin kirjoitukset keskittyivät ainoastaan muihin asioihin, joita kyseisissä kokouksissa käsiteltiin.

Lehtien taustojen ja yleisten linjausten tarkastelu voi valoittaa sitä, mikseivät *Vapaa Sana* tai muutkaan kansandemokraattiset lehdet uutisoineet ihmisoikeuksien julistuksesta heti sen hyväksymisen jälkeen. Kansandemokraattiselle lehdistölle oli tyypillistä, etteivät kaikki uutiset olleet lehdistön poliittisen luonteen ja toisaalta resurssien vähyiden takia välttämättä kovinkaan ajankohtaisia.⁹² Toisaalta on huomioitava, että ulkomaanuutisten kannalta *Vapaa Sana* oli muiden suomalaisten pienten tai keskikokoisten sanomalehtien kanssa riippuvainen STT:n laatimista uutisista, joita julkaistiin valikoiden ja sisältöä tarpeen tullen leikaten sanomalehdissä.⁹³ Joulukuun 11. ja 12. päivinä suomalaisessa lehdistössä esiintynyt uutisointi ihmisoikeusjulistuksen hyväksymisestä, mihin kansandemokraattiset lehdet eivät osallistuneet, oli käytännössä vain saman STT:n laatiman uutisen uudelleen julkaisua. Kyse oli siis todennäköisemmin lehden toimituksen omasta kiinnostuksesta uutisoida aiheesta, eikä käytössä olleista resursseista.

Lehden linjaukseen kuului selkeä Neuvostoliitto-mielisyys ja Yhdysvalta-vastaisuus. Ihmisoikeusjulistuksen luonne oli selkeästi Yhdysvaltojen dominoima,⁹⁴ ja se edusti muutenkin läntistä liberaalia ihmisoikeusnäkemystä, jota oli vaikea sovittaa yhteen marxismin kanssa.⁹⁵ Neuvostoliitto oli YK:n kokouksissa jatkuvasti ihmisoikeuksien

---

89 *Vapaa sana* 11.12.1948 s.1 *Peikingin päivät luetut - Tshiang julistanut maan poikkeustilaan* ja s.3 *Idän jättiläinen herää I*; *Vapaa sana* 12.12.1948 s.1 *USA taivuttaa Tshiangia rauhantekoon* ja s.3 *Idän jättiläinen herää II*.

90 *Vapaa Sana* 11.12.1948 s.1 *YK:n "maallisia" vaikeuksia*.

91 *Vapaa sana* 12.12.1948 s.6 *Ulkomaan katsaus*.

92 Tommila et al 1988 s.122.

93 Tommila et al 1988 s.249.

94 Normand & Zaidi 2008 s.178 ja 182.

95 Mahoney 2007 s.36-37.

kansainvälistä suojelua vastaan – etenkin länsimaisessa muodossaan. Ihmisoikeusjulistusta laadittaessa Neuvostoliitto tarjosi paljon marxilaisen ihmisoikeusteorian mukaisia ehdotuksia, jotka kuitenkin hylättiin.⁹⁶ Voi olla, että *Vapaa Sana* toimitus ei tästä syystä ollut kiinnostunut uutisoimaan ihmisoikeusjulistuksesta, joka edusti Yhdysvaltain suosimaa perinteistä länsimaalaista liberaalia vapauskäsitystä. Julistus tosin tarjosi paljon materiaalia Yhdysvaltoihin ja muihin länsimaihin kohdistuvaan piikittelyyn. Tässä käytössä *Vapaa Sana* hyödynsi julistusta myöhemmissä artikkeleissaan.

Kun *Vapaa Sana* tarrautui aiheeseen viikkoa myöhemmin, joulukuun 19. päivänä, raportoitiin ihmisoikeusjulistuksesta kyyniseen ja kriittiseen sävyyn.⁹⁷ *Ulkomaan katsaus* -palstalla julkaistiin kirjoitus, jossa käsiteltiin YK:n kolmannen yleiskokouksen päättymistä ja hyväksytyä ihmisoikeuksien julistusta. Kirjoitus kritisoi niitä ulkomaalaisia lehtiä, joissa julkaistiin positiivisia näkemyksiä YK:n kolmannen yleiskokouksen päätöksistä, eli *New York Times* -lehteä ja muita suuria amerikkalaisia julkaisuja. Kirjoitus ei kuitenkaan pureudu sen kummemmin päätösten tarkempiin yksityiskohtiin, vaan keskittyy lehden toimituksen linjalle ja retoriikalle tyypillisesti amerikkalaisvastaiseen päätökseen. Yhdysvaltalaiset lehdet kuvataan kirjoituksessa puolueellisina “*yksityispääoman monopolisoimana lehdistönä.*” YK:n yleiskokouksen lopputulokset taas tulkitaan artikkelissa yksiselitteisesti Yhdysvaltojen omien etujen tavoitteluksi: “*YK:n yleiskokouksen ja valiokuntien päätökset ja suositukset muovautuivat dollaridiplomatian sanelemina ennen kaikkea amerikkalaisten imperialistien, Wall-streetin monopolikapitalistien, maun ja vaatimusten mukaisiksi.*”

Ihmisoikeuksien julistukseen keskittyvä kirjoituksen toinen puolisko jatkaa samankaltaista retoriikkaa. “*Kuinka kaunista, kuinka lohduttavaa olisikaan, jos nämä arviot vastaisivat todellisuutta*”, kommentoi jutun kirjoittaja Yhdysvaltain valtuuskunnan sijaispäällikön Foster Dullesin ylistäviä lausuntoja ihmisoikeusjulistuksen hyväksyneen kokouksen merkityksestä. “*Kaikki vapautta rakastavat kansat ja ihmisarvoa kunnioittavat yksilöt tuntisivat vilpittöntä iloa, jos ihmisoikeuksien julistuksen hyväksyminen ja sopimus kansojen ja niiden osien tuhoamisen estämisestä saisivat aikaan niissä mainittujen päämäärien toteuttamisen.*” Seuraavaksi kirjoittaja keskittyy Neuvostoliiton tyypillisestä retoriikasta vaikutteita ottaen Yhdysvaltain harjoittamaan rotusortoon. Yhdysvaltain afro-amerikkalaisesta väestöstä hän

---

96 Normand & Zaidi 2008 s.181.

97 *Vapaa sana* 19.12.1948 s.6 *Ulkomaan katsaus*.

toteaa, että he “karkeloisivat ilosta, jos heidät saataisiin tämän julistuksen jälkeen uskomaan, että he Yhdysvaltain kansalaisina ensi vaaleissa saisivat mennä äänestämään tulematta murhatuiksi [...]” Rotusortoon vetoavan argumentoinnin aikana kirjoittaja nostaa esille muun muassa Georgian osavaltion “Lynchin oikeuden käyttäjät” sekä Ku Klux Klanin toiminnan. Lisäksi kirjoittaja ottaa vielä kantaa Yhdysvaltojen sananvapauteen ja demokraattisuuteen sillä asenteella, ettei hänen mukaansa amerikkalaisilla ole vapautta “ilmaista demokraattisia mielipiteitä” tai “levittää todellisen demokratian eikä ainoastaan monopolikapitalistien demokratian aatteita”. Todellisella demokratialla kirjoittaja viittaa siis kansandemokratiaan eli marxistis-leninistiseen hallitukseen.

Käytännössä kirjoittaja siis viittaa tällä siihen, että julistuksessa esitetyt tavoitteet saattavat olla ihailtavia, mutta julistuksen sisällöllä ei kuitenkaan ole loppupelissä merkitystä, sillä YK ei pystyisi toteuttamaan tavoitteitaan. Tämä annetaan ymmärtää tekstin rakenteen kautta, jossa luetellaan eri tapoja, miten maailma olisi parempi paikka, jos julistuksen tavoitteet toteutuisivat. Kirjoitus kuitenkin toteaa, että “kaikesta tästä on olemassa kovin niukkoja toiveita niin kauan kuin tuhatkunta suurkapitalistia viitoittaa omien itsekkäiden riistoetujensa mukaisesti Yhdysvaltojen poliittisen ja taloudellisen elämän suunnan.”⁹⁸

Kirjoituksen viimeisessä kappaleessa ihmisoikeusjulistuksen käytännön soveltamisen tulevaisuudenkuvat maalailaan synkiksi. Kirjoittajan näkemyksen mukaan julistus ei “puutteellisuutensa” vuoksi pysty saavuttamaan tavoitteitaan, vaan sen sijaan rohkaisee “entistä innokkaampaan toimintaan demokratian vihollisia.” Mainittua puutteellisuutta kirjoituksessa määritellään ainoastaan toteamalla, että sananvapautta käsittelevät ihmisoikeusjulistuksen artikkelit tulisi täydentää fasistisen aatteen levittämisen rikollistamisella, vedoten kolme vuotta aikaisemmin päättyneeseen toiseen maailmansotaan ja sen aiheuttamiin miljooniin kuolemiin. Ihmisoikeusjulistus määrittelee sananvapautta 18. ja 19. artiklassa.⁹⁹ *Vapaan Sanan* artikkelin mukaan ihmisoikeusjulistus ei estäisi fasismin

---

98 Vapaa sana 19.12.1948 s.6 *Ulkomaan katsaus*.

99 YK:n ihmisoikeuksien yleismaailmallinen julistus: §18: Jokaisella ihmisellä on ajatuksen, omantunnon ja uskonnon vapaus; tämä oikeus sisältää vapauden uskonnon tai vakaumuksen vaihtamiseen sekä uskonnon tai vakaumuksen julistamiseen yksin tai yhdessä toisten kanssa, sekä julkisesti että yksityisesti, opettamalla sekä harjoittamalla hartautta ja uskonnollisia menoja. §19: Jokaisella on oikeus mielipiteen- ja sananvapauteen; tähän sisältyy oikeus häiritsemättä pitää mielipiteensä sekä oikeus rajoista riippumatta hankkia, vastaanottaa ja levittää tietoja kaikkien tiedotusvälineiden kautta.

uutta leviämistä, ja syy tästä pistetään Yhdysvaltojen ja muiden länsimaiden niskoille. Neuvostoliitto ja muut itäblokin maat taas nostetaan selväksi vastavoimaksi: “*Neuvostoliiton ja kansandemokratian maiden valtuuskuntien muutosehdotuksista huolimatta julistuksen sanamuoto jäi ‘länsimaisen’ enemmistön tahdon mukaiseksi.*” Artikkelissa esiintyvä fasismia käsittelevä kohta antaa ymmärtää, ettei se pidä suotavana “*vapautta eroituksesta kaikenlaisten tietojen ja aatteiden omaksumiseen ja levittämiseen.*”¹⁰⁰ Tämä on yhdessä linjassa myös aikaisemmin lehdessä esiintyneiden sananvapautta käsittelevien artikkeleiden kanssa, esimerkiksi puoli vuotta aikaisemmin kirjoitetun pääkirjoituksen, jossa lehdistösensuuria pidetään tärkeänä keinona fasismien ehkäisemistä vastaan.¹⁰¹

Artikkelin negatiivisia YK-kuvia voidaan selittää esimerkiksi Neuvostoliiton YK-suhteiden kautta. Ensi silmäyksellä voisi olettaa, että suomalaiset sosialistit olisivat olleet kiinnostuneita kansainvälisestä järjestöstä, jonka yhtenä tehtävänä on ihmisoikeuksien turvaaminen ympäri maailmaa. Kansainvälisyysaate eli internationalismi, jolla tarkoitetaan juuri valtioiden tuomista yhteen samojen poliittisten elimien alle,¹⁰² on nimittäin historiallisesti ollut vahvasti sidoksissa sosialistiseen ajatteluun.¹⁰³ YK-kuvat olivat kuin olivatkin positiivisia *Vapaassa Sanassa* vielä vuonna 1945. Tuolloin YK:n peruskirjaa ihailtiin toimivana maailmanrauhaa suojaavana elimenä.¹⁰⁴ Yhdysvaltain ja Neuvostoliiton suhteiden kylmenemisen myötä menetti kuitenkin Neuvostoliiton johto kiinnostuksensa YK:ta kohtaan.¹⁰⁵ Neuvostoliiton suhtautumisen muuttuminen YK:ta kohtaan on oletettavasti vaikuttanut myös *Vapaan Sanan* suhtautumiseen. Päätoimittaja Palmgren oli nimittäin asemoitunut jo selkeästi sosialististen maiden puolelle länsimaita vastaan idän ja lännen jännitteiden kasvaessa.¹⁰⁶ Tässä mielessä artikkeli, erityisesti verrattuna *Vapaan Sanan* aikaisempiin YK-näkemyksiin, voidaan siis tulkita heijastelevan kylmän sodan alkamista. Euroopan nopea blokkiutumisen näkyi siis suomalaisessa lehdistössäkin.

Tiivistettynä artikkelista voidaan poimia esille muutama tärkein huomio: argumentointi tapahtuu vetoamalla Yhdysvaltojen tekopyhyyteen, ihmisoikeusjulistuksen liiallisen

100 Vapaa sana 19.12.1948 s.6 *Ulkomaan katsaus*.

101 Vapaa Sana 10.5.1948 s.3.

102 Evans & Newham 1998 s.277-281.

103 Dogliani 2017 s.38.

104 Vapaa sana 27.6.1945 s.1.

105 Normand & Zaidi 2008 s.152.

106 Liikanen, Sallamaa et al 1982 s.19

sananvapauden suosimisen tulkitaan mahdollistavan fasismin nousua, ja julistuksen ongelmista syytetään nimenomaan Yhdysvaltoja. Vedotessaan Yhdysvaltojen tekopyhyyteen *Vapaa Sana* noudattaa tyypillistä kylmän sodan aikaista neuvostoliittolaisen propagandan mallia, jota hyödynnettiin aina Yhdysvaltojen tai muiden länsimaiden toimia kritisoidessa - vedottiin vastapuolen suorittamiin omiin ihmisoikeusrikkeisiin, tässä tapauksessa Yhdysvaltain etelävaltioiden rotusortoon, ja yritettiin näin kumota vastapuolen legitimizeetti.¹⁰⁷ Toisin sanoen *Vapaa Sana* ei ollut yhtä kiinnostunut ihmisoikeusjulistuksen varsinaisesta sisällöstä kuin mahdollisuudesta jatkaa negatiivisen Yhdysvalta-kuvan rakentamista, joka oli yksi osa lehden ideologista linjausta. Tämä Yhdysvaltoihin kohdistuva kritiikki voidaan tulkita myös yleisemmin kapitalismin kritiikkinä, sillä Yhdysvallat tulkittiin kapitalismin ruumillistumana. Julistuksen sisältöä artikkelissa ei käsitellä juuri ollenkaan, paitsi kohdassa, jossa kritisoidaan sitä, ettei julistus tuominut fasismia suoraan. Mistään julistuksessa käsitellyistä ihmisoikeuksista ei tarkemmin puhuta. Ihmisoikeuskeskustelu valjastettiin ainakin tässä artikkelissa Yhdysvaltain, ja sitä mukaa kapitalismin, kritiikiksi, ilman että tarkennettiin omia käsityksiä ihmisoikeuksien laadusta. Tämä viittaa diskursiiviseen lähestymiseen ihmisoikeuskeskusteluun, eli ihmisoikeuden käsitteen hyödyntämiseen omiin tarkoituksiin ilman omaa fundamentalistista määritelmää siitä, mitä ihmisoikeudella tarkoitetaan.¹⁰⁸ Diskursiiviset lähestymiset ihmisoikeuden käsitteeseen olivat muutenkin tyypillisiä ainaki Neuvostoliiton ja muiden sosialististen maiden kannanotoissa YK:n ihmisoikeuksien julistuksen laatimisessa.

Artikkelin näkemys Yhdysvaltojen suuresta vaikutusvallasta ihmisoikeusjulistuksen muotoutumisessa on jotenkuten todenmukainen, joskin artikkeli tietysti liioittelee Yhdysvaltain roolia puhuessaan "*imperialistien dollaridiplomatiasta*" ja "*tuhatkunnan suurkapitalistin*" "*itsekkäistä riistoeđuista.*"¹⁰⁹ Artikkelin antaa myös ymmärtää, että Neuvostoliitto pyrki aktiivisesti muuttamaan julistuksen sisältöä. Neuvostoliiton edustajat todellakin olivat aktiivisia keskustelijoita ihmisoikeuskomission kokouksissa, mutta heiltä puuttui pätevyys, suunnitelmallisuus ja valtion johdon antamat selkeät ohjeet, joten heidän toimintansa ei saanut muuta konkreettista aikaan kuin hidasti kokousten etenemistä.¹¹⁰

---

107 Lucas 2008 s.144.

108 Dembour 2010 s.4

109 Vapaa sana 19.12.1948 s.6 *Ulkomaan katsaus.*

110 Normand & Zaidi 2008 s.152-153.

Tämän jälkeen *Vapaa Sana* hyödynsi ihmisoikeuksien julistusta teksteissään silloin tällöin. Esimerkiksi aikaisemmin käsitellyn artikkelin julkaisemista muutama päivä myöhemmin *Vapaa Sana* julkaisi artikkelin, jossa käsiteltiin Indonesian itsenäistymistä, jota siirtomaaisäntä Alankomaat aktiivisesti vastusti sotilaallisin keinoin.¹¹¹ Artikkelissa luodaan jälleen kuvaa YK:sta imperialistisen voimien ohjailemana järjestönä, jonka vastavoimana esiintyy kansandemokratiat, jotka seisovat itsenäistyvien siirtomaiden puolella. Artikkelin päättyy toteamukseen: “*Muistamme vielä, että YK antoi äsken ihmisoikeuksien julistuksen. Missä on Indoneesian kansan ihmisoikeus?*” Ihmisoikeusjulistus esiintyy siis tässäkin artikkelissa ainoastaan retorisenä keinona syyttää YK:ta omien standardiensa alittamisesta. Voidaan myös huomata, kuinka sana “ihmisoikeus” liitetään kollektiivisesti kokonaiseen kansaan eikä sitä käsitellä yksilön oikeutena. Tämä voinee viitata marxilaiseen ihmisoikeusteorian perinteeseen, jossa yksilön oikeudet tulkitaan toissijaisina kollektiivisille oikeuksille.

Erikoisena poikkeuksena *Vapaan Sanan* YK-retoriikkaan esiintyy kuitenkin vuoden 1949 YK-päivän kirjoitus, jossa YK:ta ylistetään ja ihmisoikeusjulistuskin esiintyy hyvässä valossa.¹¹² Artikkelin keskittyy YK:n positiivisiin saavutuksiin kansainvälisen yhteistyön edistämiseksi ja sen työhön maailmanrauhan suojelemisen puolesta. Artikkelissa jopa mainitaan, että Suomikin on hyötynyt YK:n avusta monella eri tavalla, vaikkei Suomi vielä tuolloin ollutkaan vielä YK:n jäsen. On siis selkeää, etteivät *Vapaan Sanan* YK-käsitykset olleet aina yhdenmukaisia. Mahdollista on, että päätoimittaja Palmgren on antanut lehdessään julkaista myös YK:ta kehuva materiaalia ylläpitääkseen jonkinlaista monipuolisuutta lehdessään - tämä oli ainakin hänen omien sanojensa mukaan yksi hänen päätavoitteistaan.¹¹³

3.3 Vapaan sanan uutisoinnin vertailua muiden lehtien uutisointiin

Lukuisat suomalaiset sanomalehdet julkaisivat etusivullaan STT:n uutisen ihmisoikeusjulistuksen hyväksymisestä 11. tai 12. päivä joulukuuta 1948. Joissain lehdissä julkaistiin myös aihetta lähemmin tarkastelevia kirjoituksia. *Hufvudstadsbladet* perehtyi

---

111 *Vapaa Sana* 21.12.1948 s.2 *Pisteitä pallokartalla*.

112 *Vapaa Sana* 24.10.1949 s.3 *YK-päivänä*.

113 *Kalemaa* 1984 s.156.

YK:n toimintaan maailmanrauhan turvaajana ja ihmisoikeuksien suojelijana ulkomaanpalstallaan viikko julistuksen laatimisen jälkeen.¹¹⁴ Artikkeliki keskittyi YK:n kolmannen yleiskokouksen päättymiseen ja yritti avata lukijoilleen, mitä YK sai kokouksessa aikaan, ja mitä maailmanpolitiikan ongelmia YK:lla oli yhä edessään. Ihmisoikeusjulistuksen lisäksi kirjoittaja nosti esiin kokouksen positiivista uutisista mahdollisia uusia kansanmurhia estävän yleissopimuksen hyväksymisen, sekä YK:n tavoitteen laatia keinot kansanmurhasta tuomitsemiseen kansainvälisessä tuomioistuimessa. Kirjoittaja ihaili sitä, kuinka monta valtiota puhalsi yhteen hiileen kansainvälisestä laista. Julistuksen tavoitteista mainitaan rotu- ja uskontoperusteisen syrjinnän vastustaminen, sananvapauden turvaaminen, vapaiden vaalien varmistaminen ja vapaan matkustamisen suojele. Artikkelissa esiintyi yleistä hyväksyntää YK:n saavutuksia kohtaan, mutta kirjoittaja piti näkökulmansa kuitenkin enemmän realistisena kuin idealistisena tuodessaan esille yleiskokouksen päätösten käytännön sovellutuksia. Kirjoittaja korosti sitä, ettei ihmisoikeuksien julistus ole valtioita sitova asiakirja, ja että sen todellinen merkitys kansainvälisessä politiikassa tulee paljastumaan vasta myöhemmin. YK:n toiminnan ongelmakohtista kirjoittaja nostaa esiin sen, ettei järjestö pystynyt sovitteluun Berliinin saartoa, jonka Neuvostoliitto aloitti kesäkuussa 1948. Myös Israelissa ja Palestiinassa riehuvan sodan suhteen toivottiin vahvempia toimia YK:lta. Erityisesti ruotsalaisen diplomaatin Folke Bernadotten, YK:n turvallisuusneuvoston paikan päälle lähettämän neuvottelijan, poliittinen murha nähtiin kiusallisena arvovaltatappiona YK:lle.¹¹⁵ Folke Bernadotten murha oli ollut tapahtuessaan suuri uutinen Suomen lehdistössä.¹¹⁶

Myös *Uusi Suomi* tarrautui aiheeseen pääkirjoituksessaan 14.12.1948.¹¹⁷ Pääkirjoitus keskittyi enemmän kansanmurhan vastaiseen sopimukseen, josta päätettiin samassa kokouksessa, mutta kirjoituksessa puhuttiin myös ihmisoikeuksien julistuksesta. Julistuksen sisältöön keskitytään jonkin verran, mutta enimmäkseen artikkelissa nousee esille pessimistinen sävy YK:n toiminnan tulevaisuudesta. Jo kirjoituksen alussa todetaan, että *“kokous oli fiasko.”* Ihmisoikeuksien julistusta kuvaillaan kyllä *“kauniiksi”*, mutta korostettiin, että se *“hyväksyttiin kaksi vuotta kestäneiden kinasteluiden jälkeen.”* Kirjoitus myös keskittyi siihen, ettei julistus ole kuin *“moraalisesti sitova”* siinä missä kansanmurhan

---

114 Hufvudstadsbladet 17.12.1948 s.3.

115 Hufvudstadsbladet 17.12.1948 s.3.

116 Holmila 2011 s.161.

117 Uusi Suomi 14.12.1948 s.4.

vastainen sopimuskin. Palestiinan kriisiä ja Folke Bernadotten murhaa käsitellään myös yhtenä YK:n toiminnan epäonnistumisena. YK:sta luodaan kuvaa “*idän ja lännen sanasodan näyttämönä*”, ja tilannetta kuvaillaan jopa maailmansotien välistä aikaa vakavammaksi.¹¹⁸ Kylmän sodan aikainen idän ja lännen vastakkainasettelu on siis jo selkeä.

Suomen Sosialidemokraatissa julkaistiin alkuvuodesta 1949 analyttinen artikkeli, jonka sävy oli jo selkeästi ihailevampi.¹¹⁹ SDP:tä edustanut oikeusministeri Tauno Suontausta kuvailee ihmisoikeusjulistusta “*YK:n viimeaikaisen toiminnan huomattavimpana saavutuksena.*” Suontausta esittelee tyytyväisenä julistuksen kansainvälistä hyväksyntää toteamalla, että se “*edustaa laajaa yleismaailmallista mielipidettä, koska julistuksen on hyväksynyt 48 valtiota.*” Oikeusministeri luettelee artikkelissaan tarkasti käytännössä kaikki julistuksen tarjoamat oikeudet. Artikkelin loppupuolella korostetaan sitä, ettei julistus ole oikeudellisesti sitova sopimus, vaan “*se onkin tarkoitettu vaikuttamaan maailmassa ensi sijassa moraalisisella arvollaan [...]*” Suontausta myös poimii esiin, kuinka ihmisoikeusjulistus käsittelee myös taloudellisia ja sosiaalisia oikeuksia perinteisten yksilönvapauksien lisäksi. Tietäen Suontaustan sosialidemokraattisen taustan, voidaan tulkita, että Suontausta esittää nämäkin julistuksen osat positiivisina piirteinä. Kaiken tämän ihailun jälkeen kritiikkiä julistusta kohtaan Suontaustalta ei juurikaan irtoa.¹²⁰ Suontausta lähestyy selkeästi ihmisoikeuden käsitettä oikeustieteellisestä näkökulmasta, sillä hän korostaa valtion roolia ihmisoikeuksien takaamisessa ja hyväksyy sen mahdollisuuden, että ajan kuluessa yhteisö määrittelee ihmisoikeuksien sisältöä uudelleen. Tämä tuo Suontaustan näkemykset lähelle deliberatiivista ihmisoikeuskäsitystä, jossa korostuu ihmisoikeuksien sopimuksellinen luonto eikä niinkään niiden fundamentalistinen olemus.¹²¹

Helsingin Sanomissa ihmisoikeuksien julistusta käsiteltiin tarkemmin vasta lähes vuosi myöhemmin, marraskuussa 1949 julkaistussa pääkirjoituksessa.¹²² Kirjoittaja virheellisesti otaksuu YK:n ensimmäistä pääsihteeriä Trygve Lietä sen hahmottelijaksi. Artikkelin suhtautuu julistuksen aatepohjaan suhteellisen myönteisesti: “*...julistuksen periaatteita täytynee pitää hyvinkin meikäläisen oikeustajun mukaisina.*” Tässä viitataan suomalaisen oikeuskäsityksen lisäksi yleisesti koko länsimaalaiseen liberaaliin oikeuskäsitykseen. Kirjoittaja on erityisen

118 Uusi Suomi 14.12.1948 s.4.

119 Suomen sosialidemokraatti 31.3.1949 s.3.

120 Suomen sosialidemokraatti 31.3.1949 s.3.

121 Dembour 2010 s.3.

122 Helsingin sanomat 10.11.1949 s.4.

kiinnostunut julistuksessa esiintyvistä idealistisesta ajattelusta ja kokee julistuksen käsityksen ihmisyksilön ainutlaatuisuudesta vielä pohjoismaisia käsityksiäkin selkeämmäksi. Tätä kirjoittaja ei kuitenkaan pidä yksiselitteisesti hyvänä seikkana. Jonkinlaisia viittauksia fundamentalistiseen näkemykseen ihmisoikeuksien luonnosta on nähtävissä, sillä kirjoittaja viittaa sananvapauteen ”*perustavana ihmisoikeutena.*” Toisaalta tekstissä annetaan tilaa myös ihmisoikeuksien sopimukselliselle luonteelle. Ihmisoikeuksien julistuksen vankkumatonta oikeuskäsitystä ei esitetä ainoana mahdollisuutena, vaan julistusta verrataan tanskalaisen filosofin Harald Höffdingin näkemyksiin. Kumpaakaan ei korosteta toista parempana. Kirjoituksessa korostuu myös julistuksen kasvatuksellinen puoli. ”*Julistuksen loppuosassa herää oivallus, että aateuskon yleiseksi aikaansaamiseksi on myös tehtävä työtä, edellytykset on luotava ennenkaikeaa kasvatuksen avulla [...]*” Kirjoittaja vertailee julistuksen ohjeita Suomen koulutusjärjestelmään ja argumentoi, että julistuksen asettamat vaatimukset käyvät jo toteen Suomessa. Julistuksen yksityiskohtiin, jos ei niinkään sen peruspiirteisiin, esiintyy myös kritiikkiä artikkelissa, sillä sen yksiviivaisuutta ja paikoittaista ristiriitaisuutta pidetään ongelmallisena.

Näiden artikkeleiden vertailussa *Vapaan Sanan* artikkeliin tulee ottaa huomioon artikkeleiden erilaiset kontekstit, tarkoitukset ja kirjoittajat. *Vapaa Sana*, *Uusi Suomi* ja *Suomen Sosialidemokraatti* olivat poliittisia julkaisuja; SKDL:n, Kokoomuksen ja SDP:n päääänenkannattajat. *Vapaa Sana* julkaisi vain sisältöä, joka mahtui päätoimittaja Palmgrenin määrittelemään vasemmistolaiseen linjaan - olkoonkin, että *Vapaa Sana* oli muita kansandemokraattisia lehtiä moninaisempi sisällöltään. *Uusi Suomi* ja *Suomen Sosialidemokraatti* olivat luonteeltaan enemmän perinteisiä uutislehtiä, mutta puoluelehtinä sisältö kuitenkin oli sävyttynyttä ja tarkoitushakuista. *Uuden Suomen* linja oli siis porvarillinen ja *Suomen Sosialidemokraatin* maltillisen vasemmistolainen. *Hufvudstadsbladet* ja *Helsingin Sanomat* olivat sitoutumattomia lehtiä, mutta edustivat jotakuinkin liberaalia linjaa. *Hufvudstadsbladetin* ja *Uuden Suomen* artikkelit ovat hyvin vertailukelpoisia *Vapaan Sanan* kanssa, koska kaikki kolme käsittelivät nimenomaan koko YK:n kokousta eikä ainoastaan julistusta – lisäksi artikkelit julkaistiin noin viikon sisällä toisistaan. *Suomen Sosialidemokraatin* artikkeli ilmestyi vasta kolme kuukautta myöhemmin, *Helsingin Sanomien* artikkeli vasta melkein vuosi myöhemmin, ja kumpikin näistä artikkeleista keskittyi nimenomaan ihmisoikeuksien julistukseen eivätkä YK:n kolmanteen yleiskokoukseen.

Vapaan Sanan artikkeli on sisällöltään selkeästi erilaisin. *Helsingin Sanomien* ja *Suomen Sosialidemokraatin* artikkeleihin verrattuna *Vapaan Sanan* artikkelissa ei keskitytä julistuksen sisältöön yksityiskohtaisesti. *Vapaassa Sanassa* todetaan julistuksen sisällöstä ainoastaan, että se kannattaa sananvapautta kieltämättä fasistisen aatteen levittämistä. Jopa *Hufvudstadsbladetin* ja *Uuden Suomen* lyhyissä tiivistyksissä julistuksen laatimisesta kerrotaan sen sisällöstä ja tavoitteista enemmän. Selkeänä erona onkin, että siinä missä muut artikkelit ovat aidosti kiinnostuneita julistuksen sisällöstä, niin *Vapaan Sanan* artikkeli keskittyy enimmäkseen negatiivisen Yhdysvalta-kuvan rakentamiseen ja kapitalismin kritiikkiin eikä julistuksen sisällön analysointiin.

YK:n ihmisoikeuspolitiikkaan kohdistuvasta kritiikistä voidaan myös huomata eroja. *Helsingin Sanomat* keskittyy julistuksen idealistiseen ajatteluun ja sen puutteeseen syvemmästä perehtymisestä yksilön ja yhteiskunnan väliseen suhteeseen.¹²³ Aatteellista kritiikkiä ei esiinny muiden lehtien kirjoituksissa, paitsi jossain määrin *Vapaassa Sanassa*, jossa täydellistä sananvapautta pidettiin ongelmallisena, koska sen katsottiin mahdollistavan fasismien uutta nousua. Tällaista argumenttia ei löydy mistään muusta lehdestä – päinvastoin, sananvapautta pidetään yhtenä perusvapautena, mikä näkyy esimerkiksi *Helsingin Sanomien* kirjoituksessa.¹²⁴ *Vapaan Sanan* kanssa myös *Hufvudstadsbladet* ja *Uusi Suomi* löysivät yhteisen sävelen siitä, ettei YK suhtautunut riittävän vakavasti Palestiinan jatkuvaan konfliktitilanteeseen. Tässä kritiikissä on kuitenkin se ero, että *Vapaa Sana* tulkitsee tämän YK:n sisällä vaikuttavien imperialististen voimien seuraukseksi: “Imperialistisille valloille jäi vapaus jatkaa harjoitustoimintaansa ja juonittelua sekä arabialaisten että juutalaisten kansallista vapautusta vastaan öljyn innoittamina.”¹²⁵ Selkeänä syynä voidaan pitää *Vapaan Sanan* ideologista linjaa, jossa korostui tyypillinen vasemmistolainen imperialismien vastainen eetos ja jo aiemmin mainittu Yhdysvalta-vastaisuus. *Hufvudstadsbladet* tulkitsee Palestiinan konfliktin ainoastaan YK:n käytännön toimintakyvyn heikkoudeksi. *Uusi Suomi* taas luo kuvaa YK:sta idän ja lännen taistelukenttänä, joka erimielisyyksiensä takia ei pysty

---

123 *Helsingin Sanomat* 10.11.1949 s.4 ”Voitaisiin ehkä huomauttaa siitä, että julistuksessa on kenties liian yksiviivaisesti pyritty ratkaisemaan yksilön ja yhteiskunnan välinen ongelma [...]”

124 *Helsingin Sanomat* 10.11.1949 s.4 ”Samoihin aikoihin kun Suomessa vietetään erään perustavan ihmisoikeuden, sananvapauden, puolivuosisataisjuhlaa, meillä ilmestyi muuan julistus, johon tässäkin yhteydessä on syytä kiinnittää huomiota, julistus, jossa mm. seuraavin sanoin sananvapauden periaate ilmaistaan [...]”

125 *Vapaa sana* 19.12.1948 s.6 *Ulkomaan katsaus*.

ratkaisemaan kansainvälisiä ongelmia. Tämä ero myös kertoo syvemmistä YK-tulkinnoista artikkeleiden välillä. Siinä missä *Hufvudstadsbladet* tulkitsee YK:n enemmän tai vähemmän hyvää tarkoittavaksi mutta toimissaan heikoksi, tulkitsee *Vapaan Sanan* artikkeli YK:n pahantahtoisen imperialismiin välikappaleeksi. *Uusi Suomi* taas keskittyy idän ja lännen vastakkainasetteluun YK:n sisällä.

Lehdissä esiintyvät YK-näkemykset kertovatkin erityisesti juuri kylmän sodan alun asetelmista ja kasvavista jännitteistä. *Uuden Suomen* ja *Hufvudstadsbladetin* artikkeleissa korostetaan idän ja lännen kiistoja ja maailmantilan vaarallisuutta. Artikkelit eivät esitä läntistä tai itäistä blokkia toistaan parempina, mutta voidaan olettaa, ettei sosialististen maiden suosiminen ainakaan kuulunut kummankaan lehden linjaan. *Vapaa Sana* taas keskittyi nimenomaan Yhdysvaltojen kritisointiin ja esitti itäblokin länttä parempana vaihtoehtona. Kaikissa näissä kolmessa lehdessä YK esiintyi organisaationa, jossa nähtiin erilaisia ongelmia, eikä yksikään lehti suhtautunut erityisen optimistisesti YK:n voimaan valvoa ihmisoikeuksien julistuksen periaatteiden toteutumista. *Suomen Sosialidemokraatti* ja *Helsingin Sanomat* eivät keskittyneet idän ja lännen välisiin jännitteisiin – todennäköisesti siksi, että artikkelit eivät käsitelleet YK:n kokouksia yleisellä tasolla vaan keskittyivät ainoastaan ihmisoikeuksien julistukseen ja sen sisältöön.

Vapaaseen Sanaan verrattuna ei *Suomen Sosialidemokraatti* kritisoinut julistusta lainkaan. Tästä voidaan vetää yhteyksiä ideologisiin eroihin SDP:n ja SDKL:n ulkopoliittisten linjausten välillä: sosialidemokraattinen SDP oli taipuvaisempi hyväksymään YK:n ylivaltaa kansainvälisten ihmisoikeuksien määrittelyssä - tai ei ainakaan korostanut sen negatiivisia puolia - kun taas SDKL otti ihmisoikeusjulistuksen mahdollisuutena jatkaa YK:n ja erityisesti Yhdysvaltojen vastaista retoriikkaa.

Erityisenä huomiona voidaan myös nostaa esille se, kuinka *Suomen Sosialidemokraatin* artikkeli korostaa sosiaalisten ja taloudellisten oikeuksien merkitystä ihmisoikeusjulistuksessa. *Vapaa Sana* ei kuitenkaan edes mainitse niitä. Historiankirjoituksessa perinteinen tulkinta on ollut, että sosiaaliset ja taloudelliset oikeudet (esimerkiksi oikeudet työhön, koulutukseen, terveyteen, sosiaaliturvaan ja kulttuuriin) ovat julistuksessa sosialististen maiden kuten Neuvostoliiton painostuksen ansiosta.¹²⁶

126 Esim. Normand & Zaidi 2008 s.140.

Neuvostoliittomyönteisen ideologian edustaja *Vapaa Sana* ei kuitenkaan ilmeisesti ollut kiinnostunut tällaisesta ilmeisen sosialistisesta edistysaskeleesta, vaikka jopa SDP:n oikeusministeri Suontaustakin totesi artikkelissaan, että sosiaaliset ja taloudelliset ihmisoikeudet “tähtäävät yhteiskuntaluokkien välisten erojen poistamiseen.”¹²⁷ Ilmeisesti *Vapaa Sana* oli siis kiinnostuneempi rakentamaan Yhdysvaltojen vastaista kuvaa ja kritisoimaan länsimaista kapitalismia kuin keskittymään varsinaisiin saavutuksiin, joista Neuvostoliittoa voisi kiittää. Suontaustan kirjoituksesta *Suomen Sosialidemokraatissa* voidaan tosin huomioida, ettei hän mainitse sosialististen maiden vaikutusta sosiaalisten ja taloudellisten oikeuksien lisäämisessä ihmisoikeuksien julistukseen. Tämä käy hyvin yhteen SDP:n linjan kanssa, joka oli selkeästi Neuvostoliitto-vastaisempi kuin SKDL.¹²⁸

Kaikista näistä artikkeleista ainoastaan *Vapaa Sanan* artikkeli keskittyi siihen, kuinka julistuksen lopputuloksessa länsimaat saivat muihin maihin verrattuna enemmän valtaa julistuksen sisällön laatimisessa. *Helsingin Sanomien* artikkeli piti julistuksen vaikutuksia pohjoismaisina, mutta kirjoittaja ei ilmeisesti ollut perehtynyt julistuksen laatimisen taustoihin paljon.¹²⁹ *Suomen Sosialidemokraatin* artikkeli ei käsitellyt länsimaisen arvopohjan vaikutusta julistuksessa, mutta korosti julistuksen kansainvälistä hyväksyntää. *Hufvudstadsbladet* ei maininnut julistuksen arvopohjan alkuperää. *Uusi Suomi* ei myöskään keskittynyt julistuksen arvomaailmaan, mutta toisaalta kyllä huomioi Neuvostoliiton ja Yhdysvaltain välillä olevan vastakkainasettelun YK:ssa. *Vapaa sana* siis ainoana lehtenä mainitsi sen, kuinka länsimaat saivat vahvimman otteen julistuksen muotoilussa. Toisaalta on todennäköistä, että tällä *Vapaa Sana* tahtoi korostaa enemmänkin nimenomaan sitä, että Neuvostoliiton ja muiden sosialististen maiden vaikutus julistuksen muotoilussa jäi pieneksi. *Vapaan Sanan* artikkeli ei näytä kiinnittävän enempää huomiota siihen, millaisia aatteellisia vaikutuksia julistuksessa esiintyy.

Erilaiset ihmisoikeusnäkemykset korostuvat myös artikkeleissa. *Vapaa Sana* valjasti ihmisoikeuskeskustelun käyttääkseen sitä osana Yhdysvaltain ja sitä mukaa kapitalismin kritiikkiä, kun taas muut lehdet olivat jo lähtökohtaisesti kiinnostuneita ihmisoikeuksien

¹²⁷ Suomen sosialidemokraatti 31.3.1949 s.3.

¹²⁸ Soikkanen 1991 s.250 ja 278.

¹²⁹ Siinä missä esimerkiksi *Vapaa Sana* oli saanut tietoja ihmisoikeuskomission sisällä tapahtuneesta toiminnasta (mahdollisesti esimerkiksi DLP:n, demokraattisen lehtipalvelun kautta), niin *Helsingin Sanomien* artikkelin kirjoittajalla ei ilmeisesti ollut paljon taustatietoa julistuksesta, sillä hän esimerkiksi virheellisesti otaksui Trygve Lietä yhdeksi sen laatijaksi.

julistuksen sisällöstä sellaisenaan. *Helsingin Sanomat* keskittyi julistuksen aatepohjaan ja pohti sen suhtautumista pohjoismaisiin käsityksiin yksilön oikeuksista, *Hufvudstadsbladet* kirjoitti julistuksen käytännön tavoitteista, *Suomen Sosialidemokraatti* analysoi tarkasti ja ihailevaan sävyyn julistuksessa määriteltyjen oikeuksien yksityiskohtia, kun taas *Uusi Suomi* tiivistä nopeaa julistuksen sisällön mutta suhtautui pessimistisesti sen käytännön merkitykseen. Näissä artikkeleissa esiintyy viitteitä siitä, että ne tulkitsevat tietyt vapaudet, kuten sananvapauden, fundamentaaliseksi osaksi ihmisluontoa, mutta toisaalta erilaisille ihmisoikeuskäsityksille myös annetaan tilaa ja ihmisoikeuden käsitteen sopimuksellinen luonne usein hyväksytään. Dembourin ihmisoikeuksien luokittelun mukaan nämä käsitykset asettuisivat lähelle deliberatiivista ihmisoikeuskäsitystä, jossa ihmisoikeudet muodostuvat yhteiskunnan lakien ja säädösten kautta eivätkä ne kaikki ole niinkään synnynnäisiä.¹³⁰ Tämä on kontrastissa *Vapaan Sanan* artikkelin kanssa, jossa julistuksen sisältöä toisaalta ihailtiin, mutta toisaalta julistuksen hyväksyminen valjastettiin enemmänkin mahdollisuudeksi kirjoittaa kapitalismin kritiikistä kuin kirjoittaa ihmisoikeuksista sinänsä. Tämä tuo *Vapaan Sanan* artikkelin lähelle diskursiivista ihmisoikeuden ymmärtämistä, jossa hylätään koko ajatus ihmisoikeuksien merkityksestä itseisarvona ja keskitytään ainoastaan niiden merkitykseen työkaluna poliittisille tavoitteille.¹³¹ Marxistinen ajattelu yleisesti ottaen ei pitänyt liberaalia ihmisoikeuskäsitystä arvokkaana tai paikkaansapitävänä.¹³² *Vapaan Sanan* artikkelissa esiintyvää käsitystä ihmisoikeudesta on kuitenkin vaikea arvioida tätä enempää artikkelin lyhyiden vuoksi.

---

130 Dembour 2010 s.3.

131 Dembour 2010 s.4.

132 Mahoney 2007 s.36-37.

4 YHTEENVETO

Vapaa Sana tarjosi käsittelemistäni suomalaisista sanomalehdistä vähiten kiinnostusta julistuksen varsinaiseen sisältöön ja sovelsi sitä retorisenä keinona YK:ta, Yhdysvaltoja ja yleisesti koko länsimaista kapitalismia vastaan. Kun muut suomalaiset sanomalehdet uutisoivat aiheesta heti YK:n hyväksytyä ihmisoikeuksien julistuksen kolmannessa yleiskokouksessaan, ei *Vapaa Sana* eivätkä muutkaan merkittävät kansandemokraattiset lehdet osallistuneet julistuksen uutisointiin, vaikka YK:n toiminta olikin usein kyseisiä lehtiä kiinnostava aihe. Julistusta käsiteltiin vasta myöhemmissä mielipidekirjoituksissa. Siinä missä muut suomalaiset sanomalehdet muodostivat positiivista kuvaa julistuksen sisällöstä ja sen tulevasta merkityksestä, oli *Vapaan Sanan* uutisointi aiheesta kyynistä eikä lehti sanonut mitään kehuttavaa julistuksesta. Käytännössä *Vapaa Sana* piti julistuksen sisältöä tavallaan arvostettavana, mutta ei pitänyt lainkaan mahdollisena, että YK voisi toteuttaa siinä esitetyt tavoitteet.

Neuvostoliitto-suhteiden vaikutus esiintyy selkeästi *Vapaan Sanan* uutisoinnissa esimerkiksi tavassa rakentaa Yhdysvalloista vihollista ja Neuvostoliitosta vastapainona pienten kansojen ystävää. Muihin suomalaisiin sanomalehtiin verrattuna *Vapaan Sanan* artikkelissa korostuukin nimenomaan terävä retoriikka, joka suosi Neuvostoliittoa länsimaiden yli. Tämä oli tietysti odotettavissa lehtien ideologiset linjaukset tuntien. Erityisesti *Vapaan Sanan* ja *Uuden Suomen* artikkelit käsitelivät Neuvostoliiton ja Yhdysvaltain vastakkainasettelua. Tämä piirre esiintyy vähemmän muiden lehtien artikkeleissa, joskin kylmän sodan kehystä on havaittavissa myös *Hufvudstadsbladetin* artikkelissa, jossa korostettiin esimerkiksi Berliinin saartoa ja Palestiinan konfliktia. Erikoisena huomiona *Vapaa Sana* oli kuitenkin vähemmän

kiinnostunut ihmisoikeuksien julistuksen sisällön niistä kohdista, joiden eteen Neuvostoliitto ja muut sosialistiset maat olivat tehneet paljon töitä, kun taas *Suomen Sosialidemokraatti* oli näistä osista kiinnostuneempi. Lehdistöön heijastuvia idän ja lännen välisiä jännitteitä voidaan löytää artikkeleista myös, kun tutkitaan niissä esiintyneitä erilaisia suhtautumisia YK:n toimintaan. *Vapaan Sanan* pessimistiseen sävyyn YK:n synkästä tulevaisuudesta yhtyivät *Hufvudstadsbladet* ja erityisesti *Uusi Suomi*, mutta *Vapaa Sana* perusteli YK:n ongelmallisuutta sen takana vallitsevan imperialismin kautta, kun taas muut lehdet pitivät idän ja lännen kiistoja suurimpana syynä YK:n heikkoudelle. Joka tapauksessa tilannetta ei kovin rauhanomaisena pidetty – ainoastaan *Suomen Sosialidemokraatti* kirjoitti YK:n toimista positiivisesti, ja tämänkin artikkelin kohdalla on huomioitava, että se keskittyi nimenomaan ihmisoikeuksien julistuksen analyysiin eikä YK:n toimintaan laajemmin.

Suhteessa muihin lehtiin korosti *Vapaa Sana* eri asioita käsitellessään ihmisoikeuksien julistusta. *Vapaassa Sanassa* argumentoitiin erityisesti rotusortoa ja suurvaltojen imperialismia vastaan. *Vapaan Sanan* esiin nostamat asiat viittaavat niihin argumentteihin, joita Neuvostoliiton edustajatkin esittivät YK:n ihmisoikeuskomission toiminnassa. Täydellistä sananvapautta pidettiin *Vapaassa Sanassa* ongelmallisena, sillä sen katsottiin mahdollistavan fasismin nousua. Tämä on kontrastissa muihin lehtiin, joissa sananvapautta pidettiin tärkeänä oikeutena. Artikkelit ei viitannut käytännössä mitenkään muuten minkäänlaisiin yksilön oikeuksiin, kun taas muiden lehtien artikkelit olivat kiinnostuneita ihmisoikeuksien julistuksen sisällöstä ja sen soveltamisesta. Esimerkiksi *Helsingin Sanomat* ja *Suomen Sosialidemokraatti* analysoivat mielenkiinnolla julistuksen periaatteita ja esittivät hyväksyntää julistuksen länsimaista liberaalia oikeuskäsitystä mukailevaa muotoa kohtaan. *Vapaa Sana* taas vastusti tätä länsimaista muotoilua – tässä voidaan nähdä selkeä marxistisen ideologian vaikutus. Dembourin malli neljästä lähestymisestä ihmisoikeuksien käsitteeseen avasi myös jonkinlaisia eroja artikkeleiden välillä, mutta *Vapaan Sanan* teksti oli ehkä liian lyhyt, jotta sitä voitaisiin täydellisesti sovittaa malliin. Muutenkin Dembourin mallissa ei ole paljon tilaa marxistisille näkemyksille. Yleisesti ottaen *Vapaan Sanan* suhtautumista ihmisoikeuden käsitteeseen oli vaikea arvioida pieneksi rajatun aineiston vuoksi. Jos tätä haluaisi tutkia enemmän, tarvittaisiin suurempi aineisto, jossa ihmisoikeutta käsiteltäisiin muistakin näkökulmista kuin vain YK:n yleismaailmalliseen ihmisoikeuksien julistukseen liittyen.

LÄHTEET

Alkuperäislähteet

Julistukset ja asiakirjat

Atlantin julistus (1941). Yale Law School, Lillian Goldman Law Library, The Avalon Project. <https://avalon.law.yale.edu/wwii/atlantic.asp>

Yhdistyneiden Kansakuntien ihmisoikeuksien yleismaailmallinen julistus (1948). Yale Law School, Lillian Goldman Law Library, The Avalon Project. https://avalon.law.yale.edu/20th_century/unrights.asp

Yhdistyneiden Kansakuntien julistus (1942). Yale Law School, Lillian Goldman Law Library, The Avalon Project. https://avalon.law.yale.edu/20th_century/decade03.asp

Yhdistyneiden Kansakuntien peruskirja (1945). Yale Law School, Lillian Goldman Law Library, The Avalon Project. https://avalon.law.yale.edu/20th_century/unchart.asp

Sanomalehdet

Helsingin Sanomat 1946-1949, Kansalliskirjaston digitaaliset aineistot

Hufvudstadsbladet 1948, Kansalliskirjaston digitaaliset aineistot

Iltasanomat 1947-1948, Kansalliskirjaston digitaaliset aineistot

Maaseudun Tulevaisuus 1953, Kansalliskirjaston digitaaliset aineistot

Ny Tid 1947-1949, Kansalliskirjaston digitaaliset aineistot

Suomen Sosialidemokraatti 1947-1949, Kansalliskirjaston digitaaliset aineistot

Työkansan Sanomat 1948-1950, Kansalliskirjaston digitaaliset aineistot

Uusi Suomi 1948-1949, Kansalliskirjaston digitaaliset aineistot

Vapaa Sana 1944-1949, Kansalliskirjaston digitaaliset aineistot

Tutkimuskirjallisuus

Boiter, Albert (1987). Law and Religion in the Soviet Union. *The American Journal of Comparative Law*, 35(1), 97–126. Oxford University Press.

Dembour, Marie-Bénédicte (2010). What Are Human Rights? Four Schools of Thought. *Human Rights Quarterly*, 32(1), 1–20. The John Hopkins University Press

Dogliani, Patrizia (2017). The Fate of Socialist Internationalism. Teoksessa Glenda Sluga ja Patricia Calvin (toim.) *Internationalisms. A Twentieth Century History* (s.38-60). Cambridge University Press.

Evans, Graham & Newham, Jeffrey (1998). *The Penguin Dictionary of International Relations*. Penguin Books.

- Helminen, Marjut., Lång, K.J., Nieminen, Liisa., Eide, Asbjorn., Hannikainen, Lauri., Karapuu, Heikki., Eriksson, Lars D., Scheinin, Martin., Träskman, P.O., Hakovirta, Harto., Pellonpää, Matti., Sulkunen, Olavi., Nousiainen, Kevät., Justander, Kalle., Rosas, Allan., Ketokoski, Anja-Riitta. (1987). *Kansainväliset ihmisoikeudet*. Lakimiesliiton kustannus
- Holmila, Antero. (2011). *Reporting the Holocaust in the British, Swedish and Finnish press, 1945-50*. Palgrave Macmillan.
- Holmila, Antero & Mikkonen, Simo (2015). *Suomi sodan jälkeen. Pelon, katkeruuden ja toivon vuodet 1944-1949*. Atena.
- Hyvämäki, Lauri (1954). *Vaaran vuodet 1944-1948*. Otava
- Kalemaa, Kalevi (1984). *Raoul Palmgren. Suomalainen toisinajattelija*. Tammi.
- Kolakowski, Leszek. (1983). Marxism and Human Rights. *Daedalus*, 112 (4), 81–92. The MIT Press
- Lauren, Paul Gordon. (2003). *The evolution of international human rights. Visions seen*. University of Pennsylvania Press.
- Levine, Philippa. (2014). Is comparative history possible? *History and Theory*, 53(3), 331–347. Wiley.
- Liikanen, Ilkka & Sallamaa, Kari, (toim.). (1982) *Palmgrenin työ*. Oulun Yliopisto, kirjallisuuden laitos
- Lucas, Edward (2008) *The New Cold War. Putin's Russia and the Threat to the West*. Bloomsbury publishing
- Mahoney, Jack (2007). *The Challenge of Human Rights. Origin, Development, and Significance*. Blackwell publishing
- Normand, Roger., Zaidi, Sarah., Project Muse (2008). *Human Rights at the UN. The Political History of Universal Justice*. Indiana University Press.
- Simpson, A.W. Brian (2001). *Human rights and the end of empire. Britain and the genesis of the European convention*. Oxford University Press.
- Soikkanen, Hannu (1991). *Kohti kansanvaltaa 3. 1944-1952*. Suomen Sosialidemokraattinen Puolue – Puoluetoimikunta.
- Stearns, Peter N. (2012). *Human Rights in World History*. Routledge
- Tommila, Päiviö., Perko, Touko., Salminen, Esko., Löyttyniemi, Veikko., Hemánus, Pertti (1988). *Suomen lehdistön historia*. Kustannuskiila OY.
- Waltz, Susan (2001). Universalizing Human Rights. The Role of Small States in the Construction of the Universal Declaration of Human Rights. *Human Rights Quarterly*, 23(1), 44–72. The John Hopkins University Press